LIETUVA

Nr. 34 | CHICAGO, ILL., PETNYCZIA, 25 Rugpjuczio (August) 1899 m. | Metas VII

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

The Lithuanian Weekly

"LIETUVA"

Published at Chicago, Ill., every Friday

Executes all kind of Job Printing and translating in Lithuanian, Polish and English languages.

Subscription $2.00 per year.

All communications must be addressed:

A. OLSZEWSKI,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Sta. No. 60.

Nedėlinis Laikrasztis

"LIETUVA"

Iszeina kas Petnyczia Chicago, Ill.

Kasztuoja ant metų:
AMERIKOJE..... $2.00
Į UŽMARE..... $3.00

"Lietuvos" spaustuvė spausdina wisokes Knigas, Konstitucijas ir wisokius kitus drukus lietuwiszkai, lenkiszkai ir angliszkai. Darba atlieka gražiai, greitai ir pigiai.

Užsirasant "Lietuvą" ir prisiuncziant pinigus už ją, kalp ir su wisais kitais reikalais, wisada reik uždeti szitoki adresą:

A. OLSZEWSKIS,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Sta. No. 60.

Politiszkos žinios.

—o—

Amerika.

Naujai užstojęs karės ministeris smarkiaus nori karę westi su Filipinais negu priesz jį buwęs Alger. Dabartinis karės ministeris, matydamas, kad paszauktų po ginklu naujų kareiwių neužteks ant pergalėjimo filipinieczių, pertikrino prezidentą paszaukti po ginklu dar 10 naujų regimentų liuosnorių. Prezidentas jau iszdawė tokį prisakymą. Seniaus sutwertiems regimentams prisakė kuo greicziausiai rinktiesi wakariniuose portuose, isz kur laiwai iszwež juos ant Filipinų. Dabar mat Amerikos randas subruzgo smarkiaus ir norėtu kuo greicziausiai karę pabaigti. Tuom tarpu atsitinka tikt maži susimuszimai, amerikonai užima wis newa naujus miestus, bet neturinczius wertės. Kaip paskutinės ateinanczios žinios paduoda, terp amerikoniszkų jenerolų nėra didelės sutarties. Tyczia dideli nesutikimai užgimė terp jenerolo Hale ir augszcziausio amerikoniszko, kariaunos wirszinįko, jenerolo Otis. Jenerolas Hale buwo isztraukęs priesz pasikėlėlius, bet wos spėjo kareiwiai prisiartinti prie filipinieczių stowyklų, jenerolas Otis liepė pas sawę atkakti jenerolui Hale. Kada tas atkako, jenerolas Otis darė jam iszmetinėjimus, kad be jo žinios parengia expedicijas. Terp jenerolų užgimė barnys, jenerolas Otis pagazdino suaresztawimu jenerolo Hale. Tas apkaltino sawo perdėtinį už nerangumą ir, iszsitraukęs isz kiszeniaus instrukcijas, parodė, kad kiekwienas oficieras turi tiesą suaresztuoti nerangų, netinkanti perdėtinį. Žinomą, kad prie tokių sanlygų sunku ant karės lauko ką nors nuweikti: ir geriausias kariaunos wirszinįkas nieko ne galės nuweikti, jeigu žemesniejie jo prisakymų ne klausys ir jeigu kiekwienas žemesnis jenerolas rengs, be žinios wirszinįko, expedicijas, kurios gali ardyti planus augszcziausio wirszinįko; isz kitos wėl pusės žemesnejie ir klausanti prisakymų sawo wirszinįko nieko ne nuweiks, jeigu tasai wirszinįkas bus ne rangus, neiszmanantis apie karės wedimą. Wisoj ikiszioliszkoj karėj amerikoniszki jenerolai ant Filipinų ne galėjo nieko swarbesnio nuweikti, nežinia per keno kaltę. Isz wisko matyt, kad jeneralas Otis neužsipelnė ant meilės ir pasitikėjimo ne tikt eilinių kareiwių, bet ir augsztesnių ir žemesnių oficierų. Ar naujas karės ministeris nori ar ne, jis bus priwerstas atszaukti nuo Filipinų jenerolą Otis, kadangi kariaunos nekenczianias wirszinįkas negalės nieko nuweikti.

Prancuzija.

Pereitos sanwaitės nedėlioj Paryžiuj užgimė maisztai. Socijalistai ir anarchistai, užstodami už Dreyfusą, protestuodami priesz susikalbėjusius jenerolus ant iszgriowimo republikos, nė tikt daužė langus gywenimų jenerolų, bet teiposgi bažnyczių, protestawo priesz kunigus kaipo tarnus anų jenerolų. Wisas pulkas įsiweržė į bažnyczią szwento Juozapo, sudaužė altorius, brangius abrozdus supjaustė, isz altoriaus iszmetė kieliką su komunikantais ir monstranciją, hostiją ir komunikantais sumyniojo. Ant szwentoriaus sukurė ugnį ir cziapau sudegino isz bažnyczios iszneszta kryžių ir stowylą Motinos Szwencziausios. Subėgusius policijantus patiko su peiliais ir rewolwerių szuwiais, jais policijantus isz szwentoriaus iszwijo. Į pagelbą policijai atsiuntė tautiszką gwardiją, kuri po smarkiam musziui ant galo maisztinįkus isz szwentoriaus iszwijo ir iszskyrstė į du pulku. Eidami pro namus, kur užsirakinęs laikosi ir ginasi nuo suaresztawimo jau antra sanwaite antisemitų wadowas Guerin, maisztinikai iszdaužė langus. Ant galo tautiszkai gwardijai pasisekė maisztinįkus iszwaikyti. Daug policijantų ir kareiwių likosi akmenimis, su peiliais ir szuwiais sužeistų. Isz wiso sužeistų skaito 380 žmonių; suareszituotų yra 160. Su demonstracijoms ir per maisztus, kokius pakėlė anarchistai newa užtardami už melagingai tulų jenerolų apkaltinamą sude Dreyfusą, ne geriausiai jam patarnawo neiszmintingi užtarėjai. Per tuos maisztus Dreyfuso prieszai atras wien daugiaus pritarėjų, ypacz terp katalikų, kadangi maisztinįkai, naikindami kaipo Dreyfuso užtarėjai katalikų szwentinybes, žinoma, pakels wisus katalikus priesz Dreyfusą, nors jis butu nekalcziausiu; terp dwasiszkųjų jis ir teip draugų ne turėjo—popiežius net buwo priwerstas įsikiszti ir uždrausti Prancuzijos kunigams sėti tyczia neprilankumą Dreyfusui.

Prowa Dreyfuso mieste Rennes traukiasi toliaus. Iki sziol iszklausė žymesnius kariaunos wirszinįkus, kurie, iszėmus wien Picquartą, liudyjo priesz Dreyfusą. Nors nėjokių darodymų kaltės neįstengė iszrodyti, tai nors žodžiais twirtino, kad jie yra persitikrinę, jog Dreyfus yra kaltu. Labori jau ant tiek pasitaisė, kad tikisi dar szią sanwaitę atkakti pats į sudą ir pasistengs iszderėti nuo sudo, idant jam dar kartą duoti butų ant iszklausinėjimo smarkiausiai priesz Dreyfusą liudyję jenerolai: Mercier, Chenoine, Roget, Gonse ir tt.

Prancuzija užemė po sawo waldžia mažas salutes prigulėjusias Chinams, gulinczias prieszais angliszką waldybą Hongkong. Tas, žinoma, anglijonams ne patinka, bet jie priesz prancuzus iki sziol ne protestawo.

Wokietija.

Rando reikalawimą sujungti kanalais upes Reiną, Elbą, Weserą ir Oderą Prusų seimas prie antro ir prie treczio skaitymo atmetė. Dabar reikia wisą užmanymą laikyti už suwisu parszawotą. Randas wienok ne nori pasiduoti, jis sako, kad nors seimas atmetė užmanymą, kanalai busę. Kokiu budu tas atsitiks, nežinia. Iszkasimas kanalų reikalauja pinigų, be pritarimo seimo randas ne turi tiesos uždėti ant žmonių didesnių mokesczių. Gal but, randas rengiasi paleisti dabartinį seimą ir jo wietoj paskirti naujus rinkimus. Tas seniaus pasisekdawo randui prie perwarymo swarbesnių užmanymų, dabar wienok per rinkimus pereina wis daugiaus rando prieszų. Kadangi prie dabartinių balsawimų ne wisi konserwatywiszkų partijų pasiuntiniai balsawo po randu pucei, tai tuli randa laikraszcziai persergsti ir gazdina tas partijas, kad ateitėj reiks randui pasijieszkoti kitų draugų, ant kurių geriaus galės remtiesi negu ant konserwatywų, kurie wien tąsyk randą paremia, kada tasai nori iszduoti kokias nors tiesas priesz socijalistus; kur tikt randas atsiliepė su swarbesniais ir naudingesniais užmanymais, ten nė centrum (katalikai), nė kitų konserwatywiszkų partijų pasiuntiniai jo ne parėmė.

Pereitą sanwaitę Wokietijos ciecorius atsilankė Alzatijoj ir ėmė dalywumą prie atidengimo paminklo užmusztiems muszyje po St. Privat kareiwiams. Ciecorius szinom kartu pagarbino ne wien wokiszkus, bet ir prancuziszkus kareiwius užmusztus tamę kruwiname muszyje; ne tikt sawo kalboj nekuom neužgawo prancuzų, bet ir jiems atidawė prideranczią garbę. Nors atidengė paminklą ant paminėjimo nepasekmingos prancuzams karės, bet stengėsi ne užgauti, ne erzinti pargalėtos pusės. Ir isztikro prancuzai ne tik ant Wilhelmo neužpyko, bet suprato jo stengimasi ir net tuli laikraszcziai iszreiszkė už tokį taktą dėkingumą Wokietijos ciecoriui.

Angliszki laikraszcziai buwo pagarsinę, buk szį metą, laike maskoliszkos kariaunos manewrų, Skernewicuose, Warszawos gubernijoj, susiważiuos waldonai Wokietijos, Maskolijos ir Austrijos ant apkalbėjimo, ar wisoms Europos kietėmio wieszpatystėms ne priderėtu susiriszti į wieną ryszį priesz Angliją ir prie jos linkstaczią Ameriką. Wokiszki randa laikraszcziai rods užgynė, kad tokio mierio Wokietijos ciecorius ne turi ir susiważiawimo Europos waldonų Skernewicuose ne busę. Paprastai randa laikraszczių užgynimams ne labai tiki, angliszki laikraszcziai sawo praneszimą laiko už teisingą. Gal but, kad susiważiawimo ir ne bus, bet randai tariasi apie tokį susiriszimą.

Pietini Afrika.

Pietinėj Afrikoj iki sziol dar wis debesys neiszsisklaidė. Anglijos randas pareikalawo, idant tiesos, kokių reikalauja swetimtaucziai Transvaaliuje, butų peržiurėtos komisijos paskirtos nuo abiejų krasztų. Ant to Transvaaliaus randas iszsiuntė jau sawo atsakymą, bet kokį, to dar nė Anglijos laikraszcziai ne žino. Transvaalius gabena ginklus isz Wokietijos, tikt jų pergabenimas sunkus, kadangi to kraszto rubežiai nesiekia jurių. Nors terp Anglijos ir Transvaaliaus nėra dar karės, bet angliszkų kolionijų waldžios, nors ant to ne turi tiesos, ne perleidžia ginklų į Transvaalių. Portugaliecziai, kuriems priguli pakrantės Delagoa užtakos, besibaugydami anglijonų, daro teiposgi wisokius apsunkimus prie perleidimo ginklų. Anglija iszdawė paliepimą pargabenti isz Indijų 16000 kareiwių į pietinę Afriką; daugiaus isz ten partraukti negalės. Angliszki laikraszcziai skundžiasi, kad Transvaaliaus randas dalina ginklus holandiszkos kilmės kolionistams angliszkose waldybose. Anglijonai sutraukė jau į pietinę Afriką 50000 kareiwių, transvaaliecziai gi, užgimus karei, gali pastatyti 60000 kraszto apgynėjų. Pagal nuomonę apie karę iszmananczių europieczių, ant jų pergalėjimo reikia anglijonams dwigubo skaitliaus, taigi 120000 kareiwių. Tokio skatliaus atliekamų kareiwių Anglija ne turi.

Widurini Amerika.

Ant salos San Domingo rewoliucija isztikro prasidėjo. Pirmame susitikime tos republikos randa kariauna pergalėjo dalį rewoliucijonierių, bet paskui ji likosi pasikėlėlių sumuszta. Ant salos Kubos renkasi szalinįkai rewoliucijonierių ir patsai Jimenez dar ne atkako ant San Domingo. Ginklus paskirtus rewoliucijonieriams, kokius baudė nuo salos Kubos iszsiųsti, amerikonai sulaikė. Kaip gal pasibaigti dabar iszkilusi rewoliucija, nieks dar ne gali įspėti. Naminė karė wienok gal trauktiesi ilgai.

Isz Lietuwos.

—o—

Kur paskirta lietuwiams lankyti uniwersitetus?

Maskoliszkas apszwietimo ministeris iszleido cirkuliarą su sawo rodoms baigusiems gimnazijas, kur jie priwalo kreiptiesi norėdami toliaus mokintiesi uniwersitetuose. Ministeris sako, kad į uniwersitetus paprastai atsiszaukia daugiaus norinczių patilpti naujų klausytojų negu yra wietų, į wienus atsiszaukia daugiaus negu yra wietų, į kitus mažiaus. Ministeris rodyja baigusiems gimnazijas kreiptiesi wien į uniwersitetus to paties mokslinio apskriczio, kuriame baigė gimnaziją. Wilniaus wienok ir Kaukazo apskricziuose nėra ne tikt uniwersitetų, bet ir nė jokių kitų augsztesnių mokslų įtaisų. Todėl lietuwiams Kauno, Wilniaus ir Garteno gubernijų, norintiems pastoti į uniwersitetus, ministeris liepia kreiptiesi į Dorpato, Maskwos ir Peterburgo; Suwalkiecziams gi į Warszawos uniwersitetą. Ir tai dar mat geras ponas ministeris, jeigu lietuwiams dar daleidžia pastoti į uniwersitetus kitur. Jiems wienok but daug parankiaus, jeigu maskoliai iszplėszta Wilniaus uniwersitetą atgal sugrąžintu.

Ledai.

15 d. liepos, Garteno gubernijoj, Naujoberezowo walszcziuj ledai iszmuszė laukus. Ledai buwo wisztos kiauszinio didumo. Ismuszė jie su wisu laukus kaimų: Seno Berezowo ir Machento ant ploto 300 desiatinų. Blėdį jų padarytą skaito ant 15000 rubl. Daugiausiai nukentė žieminiai kwiecziai, kurių warpas dar ne su wisu nunokusias įmuszė į žemę. Apar to ledai iszmuszė daug paukszczių ir zuikių. Piemenis, kol jie galėjo įsikasti į szieną, ledai gana skaudžiai apkulė; wieną gi piemenį teip apswaigino, kad daug reikėjo darbo, kol jį atgaiwino.

Aukauja ant baduojanczių maskolių.

Į miestelį Dusetus, Zarasų pawietyj, ant walszcziaus susirinkimo 23 d. berželio atwažiawo tarpinįkas Koszic ir paragino susirinkusius paaukauti kiek ant suszelpimo baduojanczių tulų Maskolijos gubernijų gywentojų. Susirinkę ant to sutiko ir nuspren dė sudėti po 2 kap. nuo desiatinos. Tokiu budu susirinko 189 rubl. 12 kap. Isz to matyt, kad musų žmonės, jeigu kas moka į juos prakalbėti, nesigaili aukų ant suszelpimo nelaimėj atsiradusių. Už aukas, nors ant maskolių naudos, j'e werti pagyrimo. Nesuprantamu czia yra wien tas, kaip pasileidę caro tarnai drysta su reikalawimais aukų ant wargstanczių maskolių kreiptiesi prie, lietuwių? Juk tie paszlemėkai, pasiekus Lietuwą nelamei, nerenka aukų ant wargstanczių lietuwių, bet juos kaip įmanydami kankina ir skriaudžia, sawinasi jų sudėtus pinigus.

Padawadyjimai kaslink darbo malunuose.

Ant atsibuwusio pereitą metą malunininkų susiważiawimo Wilniuje, buwo suraszytas ir nusiųstas į ministeriją reikalawimas, idant randas iszduotų padawadyjimus pripažinanczius darbą malunuose už nepertraukiamą. Dabar iždo ministeris iszdawė tokį padawadyjimą ir paaiszkino, kad darbai malunuose turi trauktiesi, teip kaip ir kitose dirbtuwėse reikalaujanczlose darbo be pertraukų; bet ten, kur yra dwi darbinįkų atmainos, nedėlioms darbinįkai turės but paliuosuoti nuo darbo ant 24 walandų, isz ko pusė turi iszpulti ant dienos. Teip jau už darbą be pertraukų pripažino ir aliejinycziose. Bet ten tie pats darbinįkai ne gal dirbti ilgiaus kaip po 11 walandų.

Karczemos Latwijoj.

Nuo ateinanczių metų, kaip žinote, maskoliszkas randas nusprendė ir Latwijoj paimti į sawo rankas degtinės pardawinėjimą. Czia wienok, kaip laikraszcziai paduoda, randas neužduos senų karczemų, bet į jas dawinės sawo degtinę ant pardawinėjimo priwatiszkiems szinkoriams. Tai tau mat ir iszgiriamas randa rupestingumas apie sumažinimą girtuokliawimų! Per įwedimą monopoliaus tikt skaitlių wietų degtinės pardawinėjimo padaugys. Jeigu pasirodys, kad tasai budas gali padauginti surinkimus isz degtinės pardawinėjimo, griebsis jo netikusios caro waldžios ir kitur; taigi ir kitur padaugys skaitlių girtuokliawimo wietų.

Sumažinimas ugnapinįgių.

Maskoliszka widurių ministerija nusprendė sumažinti mokestį už apsaugojimą triobų nuo ugnies terp kitų ir szitose Lietuwos gubernijose: Kauno, Wilniaus ir Witebsko. Per sumažinimą mokesczių mat randas tikisi patraukti daugiaus ukinįkų prie užasekurawimo sawo turtų sawitarpinėse asekuracijos draugystėse. Dabar nė pusė neasekuruoja sawo triobų, todėl užgimus kur gaisrui, žmonėms atsieina labai daug žudyti, už ugnies sunaikytus turtus jie isz niekur atlyginimo negauna.

Ledai ir audros.

Pereitą sanwaitę wisokiuose Wokietijos krasztuose siautė smarkios audros su ledais, kurios ypacz rytiniuose krasztuose daug pridirbo blėdies; pasiekė jos ir Prusų Lietuwą. Ledai iszmuszė didelius laukų plotus, perkunas iszdegino ne mažai triobų. Daugiausiai wienok blėdies pridirbo tos audros nė Prusų Lietuwoj bet Poznaniaus ir Szlezijos prowincijose, taigi krasztuose lenkų apgywentuose.

Daleidžia užtraukti skolą.

Maskoliszkas randas iszdawė daleidimą miestui Lietuwiszkam Minskui užtraukti skolą 1000493 rubl. Pinigai tie bus apwersti ant parengimo wandens traukimo įtaisų, wieszos skaitinyczios, parengimo naujų mokslainių, teiposgi ant pagerinimo ir iszkłojimo gatwių. Neužilgio Minskas gal pralenks musų tėwynės sostapilę Wilnių, kurisai iki sziol ne turi wandens traukimo įtaisų; miesto pakraszcziuose ir ant priemieszczių didesnė ulyczių dalis ne grysta, todėl pawasario laike be pawojaus ne galima nė įwažiuoti nė įwažiawus iszwažiuoti.

Stoka darbininkų.

Žemės sawinįkai wisokių Kauno gubernijos pawieczių skundžiasi ant stokos laukų darbinįkų. Algos bernų, sulyginant su algoms seniaus buwusioms, žymiai pakilo. Dabar bernai gauna prie pilno užlaikymo 40—60 rubl. ant metų, bet kaip tikt užsidirba ant kelio, kraustosi į Ameriką. Kaip kur jau žemės sawinįkai, dėl stokos darbinįkų, negali apdirbti wiso lauko, daug turi palikti neapdirbto. Atsieis Lietuwos žemdarbiams griebtiesi ant palengwinimo darbo maszinų.

Žemdarbystės ir naminės ukės parodos.

Szį metą Lietuwoj bus keliose wietose žemdarbystės parodos: rugsėjo mėnesyj atsibus Reseiniuose, Kauno gub., žemdarbystės, naminės ukės, žemdarbiszkų maszinų ir gywulių paroda; rengia ją žemdarbystės draugystė. Plungėj, Telszių pawieczio, nuo 24 d. rugsėjo iki 1 d. spalių atsibus žemdarbystės ir naminių iszdirbimų paroda. Latwijoj rugsėjo mėnesyj atsibus žemdarbystės parodos Rappine ir Sename Finerne.

Szeszi žmonės dumuose užtroszko.

Kaime Kintuose, Gumbinės apskrityj, Prusų Lietuwoj, užgimė gaisras. Prie to užtroszko dumuose E. Szauklys, ir wisa szeimyna randauninko Mikolos Szmidto susidedanti isz jo paties, jo moteries ir trejetos waikų. Gaisras isznaikino su wisais gywentojų turtais kelioliką ukių.

Jawų prekės.

Liepojuj mokėjo: už pudą rugių 82—83 kap. Awižos 70—72 kap. Grikai 87 kap.; grikų kruopos 135—136 kap. Linų sėmens 124—129 kap.; drėgni pigiaus. Kanapių sėmens 186 kap. Kwietinės klynės smulkios 56 kap., widutinės 57—58 kap., stambios 59—62 kap.

Kanalas jungiantis Karaliauczių su jurėms.

Dirba dabar didelį kanalą jungiantį Karaliauczių su jurėmis; minėtu kanalu galės atplaukti į Karaliauczių dideli juriniai laiwai. Turės jis 21 pėdą gilumo, bus pabaigtas 1901 m. Padarys jis Karaliaucz'ų juriniu portu, kas prekystą miesto dideliai pakels.

Grippa terp kareiwių.

Tilžėj, terp stowinczių ten lygiai raitelių, kaip ir pėksztinįkų kariaunos regimentų, neiszpasakytai pradėjo siausti grippa. Apsirgo su wiena diena keli szimtai kareiwių. Ant apstabdymo ligos waldžios nusprendė iszkelti isz kazarmių wisus kareiwius ant lauko, kol liga neapsistos.

Nauji rasztai.

Trumpi atsakymai ant užmetinėjimu prieszais religiją. Sutaise kun. J. Kaulakis. V. Stagaro spaustuveje. Shenandoah, Pa. 1899 m.

Telpa czia trumpi straipsniai apginanti ne tikt religiją, bet ir kunigiją nuo wisokių užmetinėjimų. Paraszyti trumpai, žmonėms suprantamai, be įsigilinimo. Ant apgynimo paimtos tezos autorius ne retai griebiasi fantastiszkų argumentų. Wienoj wietoj jis sako: "jog per 18 amžių terp garsių mokslo wyrų kožno amžiaus ant 20 wos tikt wienas iszpuola netikėlis". Ant ko tokia statistika remiasi, žino, turbut, tikt pats knigutės raszėjas. Pereituose amžiuose ne wienas mokslinczius isz baimės, kad nepatekti į nagus szwentos inkwizicijos, ne garsino sawo nesutinkanczių su inkwizitorisis nuomonių. Prieszstaraujanti kunigijai rasztai buwo deginami. Tai kaipgi autorius galėjo surasti, kad terp mokslinczių wisokių amžių iszpuola tikt 5% netikėlių. Ar nė trupuczio daugiaus nė mažiaus? Ar autorius knigutės žiurėjo į sanžinę anų 18 amžių mokslinczių?

Moksliszkuose klausymuose, kur juos autorius užgriebia ir bando aiszkinti, tiek klaidų pridirbo, kad suskaitymas jų per daug mums wietos užimtu; tokių klaidų priesztaraujanczių moksliszkai teisybei galima rasti beweik ant kiekwieno puslapio. Ant 5 puslp., aiszkindamas atsitikimus priesz prancuziszką rewoliuciją, sako, kad prancuzai nužudė ciecorių ir ciecorienę. To padaryti ne galėjo, kadangi priesz rewoliuciją Prancuzijoj nė ciecorių, nė ciecorienių nė buwo, bet karaliai; nužudytas Ludwikas XVI ne buwo ciecoriumi bet karaliumi. Dar daugiaus klaidų užgriebtuose gamtos mokslų klausymuose.

Kaslink kunigų, autorius wienoj wietoj sako, kad terp jų, kaip terp žmonių, gali but niekszai, kitoj juos wėl perstato kaipo nepaprastus žmones ir sako, kad jų niekinti ne galima. Jeigu jie paprasti žmonės, tai turi ir paprastų žmonių silpnybes, kurios juos wėda ant pikto kelio. Paprastus žmonis už besiwoliojimą nedorybių dumblyne kiekwienas ne tikt turi tiesą, bet ant persergėjimo gerų, priwalo nupeikti. Kodėl už tokius jau darbus ne galima niekinti netikusio kunigo, kuris klaidžiai ant sawo naudos apwerczia Christaus mokslą, klaidžios, atžagarios doros mokina žmones? Toksai netikęs kunigas juk daugiaus gali pikto padaryti negu teip žmogus! Kam ta cenzura ant slėpimo kunigų nedorybių, jeigu ji ne gali geidžiamų waisių atgabenti?

Apart szitų silpnybių, reikia dar paminėti wartojimą wieton lietuwiszkų lenkiszkų žodžių: smertis, kora ir tt. — tai nelietuwiszki žodžiai.

Dirva. Nr. 3, kn. 9 ir 10. Lietuviszki Dainiai pradžios XIX szimtmeczio. Sutaise Jr. Jonas. Rankwedis Senowiszkos Istorijos. Sutaise kun. A. M. Milukas.

Pirmoje dalyj, taigi apie lietuwiszkus dainius pradžios XIX szimtmeczio, telpa trumpos biografijos (gywenimo apraszymai) szitų lietuwiszkų rasztinįkų: Dijonizo Poszkos, Szimkewycziaus, Waliuno, Simano Stanewycziaus. Surinktos ir eilės minėtų dainių. Kaip kitos paduotos dwejopoj raszyboj ir tarmėj, taigi pertaisytos pagal szios dienos raszybą ir teip, kaip jas autoriai peraszė.

Antroje dalyje szitos "Dirvos" numerio telpa: Rankwedis senowiszkos Istorijos, apdirtas kunigo A. M. Miluko pagal Fisherą ir kitus, tik ne wisas, bet wien Grekijos istorija. Apart teksto, taigi apraszymo, yra knigutėj teiposgi paweikslėliai paaiszkinanti textą, kaip antai: apsirėdymai grekonių, dailiausios jų statuos, žinyczios ir teip triobos ir tt. Apraszyta wiskas suprantamai kiekwienam.

Isz Amerikos.

Parapija pergalejo wyskupą.

Neseniai praneszėme "Lietuvoj", kad airiai parapijonai mieste East St. Louis, Ill., atsisakė priimti už prabaszczių wyskupo atsiustą kunigą Cluse, wokietį. Už pasipriesznimą, wyskupas iszkeikė parapijonus, kol jie nenusilenks priesz jo padawadyjimą. Parapijonai wienok ne tikt nenusilenkė, bet apskundė wyskupą popiežiaus delegatui, kurisai pripažino parapijonams tiesą ir prisakė wyskupui, wieton wokieczio, duoti airį kunigą, teip kaip reikalauja parapijonai. Kad wisur parapijonai teip drąsiai stotu už sawo parapijos reikalus, ne butų nė lenkiszkose arba lietuwiszkose parapijose nedorų lupikų, pusgalwių prabaszczių.

Turbut nelaimes prowos.

Gywenantis mieste Detroit, Mich., koksai W. Dass apskundė į sudą miestą reikalaudamas $20000 atlyginimo užtai, kad laike gaisro netoli jo namų, kada jis stowėjo ant trotuaro, ugnasargiai apczirszkė jį isz czirszkynių teip, kad j s puolė ant žemės ir baisiai apsikulė ir nuo to ilgai sirgo. Wargiai bo sudas pripažįs jam reikalaujamą atlyginimą, kadangi nieks neįtikės, kad paleistas isz czirszkynės wanduo butų teip baisiai pawojingas.

Naujas numireliu laidojimo budas.

New Yorke susitwėrė kompanija, kuri nusipirko jau reikalingą žemės plotą ir ant jo parengs naujas kapines, kur numirėlių kunai wienok ne bus kasami į žemę, bet bus pawersti į dulkes su pagelba pawersto į skystimą musų žemės oro. Po įtekme jo kunai teip suszala, kad juos galima mat į dulkes sudaužyti, sutrupinti.

Twanai.

Winnipeg, Manitoba. Ateina czia žinios isz Edmonton apie didelius twanus wisame apskrityj. Upė Saskaczewan pasikėlė ant 40 pėdų augszcziaus paprasto pawirsziaus ir užliejo wisus aplinkinius laukus ir kaimus. Wandens nuneszė daugybę farmų, szieno, gywulių ir medžių. Laiwas Northwest susidaužė ir paskendo.

Paskendo laiwas.

Laiwas "Auron Reppord" isz Philadelphijos, prieszais Shools gelbėtojų staciją, Sziaurinės Karolinos pakrantėse likosi wėtros ant uolų užmestas ir susidaužė. Isz buwusių ant jo žmonių, 5 prigėrė, kitus gi, o tame ir laiwo kapitoną, iszgelbėjo.

Nelaime ant geležinkelio.

Philadelphia, Pa. Ant Noristown, Chestnut Hill & Rosborrough geležinkelio, netoli Plymouth Township, susimuszė du karai "Trolleycars". Prie to 30 žmonių likosi sunkiai apkultų, terp kurių trys apkulti mirtinai.

Gaisras.

Toledo, Oh. Nuo expliozijos lampos ant altoriaus, sudegė czia katalikiszka bažnyczia "Gero Piemens"! Prażuwo prie to, terp kitko, ir brangus abrozdai.

Isz darbo lauko.

¶ Washington, Pa. Stato czia naują blėtos dirbtuwę.

Smithfield, Pa. Standard Coke Co. stato czia 80 naujų kokso peczių.

¶ Sharon, Pa. Wilkes Rol lingmills priėmė 100 naujų darbinįkų.

¶ Mc Donald, Va. Wisose szito apskriczio kastynėse dirba pilną laiką.

¶ Massillon, Oh. Czianykszcziose geležies dirbtuwėse dirba be paliowos.

¶ Uniontown Pa. Oliver & Singer Steel Co. pastatys czia 100 kokso peczių.

¶ Mc Cork, Neb. C. & Q. Co. rengiasi pastatyti czia naują geležies dirbtuwę.

¶ Youngstown, Oh. Todd & Co. didina sawo dirbtuwes: pristatys naujas dalis.

¶ Ishpeming, Mich. 100 kalnakasių Lake Superior kastynių pakėlė sztraiką.

¶ Springfied, Ill. Kalnakasai Central Coal Co. kastynių pakėlė sztraiką.

¶ Braddock, Pa. Neužilgio prasidės czia darbai prie statymo naujos plieno liejinyczios.

¶ Duryea, Pa. Sztraikas Commeli kastynių darbinįkų pasibaigė ir prasidėjo jau darbai.

¶ Lowson, Col. Szraikas czianykszczių kalnakasių pasibaigė ir 500 darbinįkų sugrįžo prie darbo.

¶ Latroba, Pa. Schoenbergo anglių kastynėse rengia naują olą. Priims czia daugiaus darbinįkų.

¶ Rome, N. Y. Naujai statomos Rome Tube Co. dirbtuwės gatawos; neužilgio jose prasidės darbai.

¶ Jelies, Ten. Kalnakasiai Jelies ir Mill Creek kastynių gauna padidintą ant 10% užmokesnį.

¶ Negannce, Mich. Czianykszcziose kastynėse, kurios iszstowėjo netoli 20 metų, pradės wėl dirbti.

¶ Listic, Pa. Czianykszcziose kastynėse yra sztraikai; tegul todėl isz kitur darbinįkai neina czia darbo jieszkoti.

¶ Everett, Wash. Dirbtuwes Puget Sound Wire Nailworks dabar ardo ir perkelia į San Francisco, Cal.

¶ Virginia. Isz wakarinės Virginijos 2000 kalnakasių iszsikraustė wisai ir iszkeliawo į wakarinius sztetus.

¶ Canal Dover, Oh. Penn Iron Co. dirbtuwės, kurios po atsitikusiai expliozijai stowėjo 19 dienų, dabar pradėjo wėl dirbti.

¶ New Haven, Conn. Czianyksztes plieno tarpinyczias nupirko nauja kompanija ir neužilgio jose prasidės darbai.

¶ Pittston, Pa. Pudleriai Pittstown Iron Works dirbtuwių nuo 1 d. pjutės gauna padidintą nuo $3.75 ant 4 00 užmokesnį.

¶ Glassport, Pa. Pittsburg Steel Foundry Co. stato 5 naujus plieno tarpinimo peczius; priims paskui prie darbo daugiaus darbinįkų.

¶ Saginaw, Mich. Sebawaing kastynėse darbinįkai nutarė sztraiką pakėlti, jeigu kastynių sawinįkai ne padidįs jų užmokesnio.

¶ New York. 800 czianykszczių mantelių siuwėjų nusprendė sztraiką pakelti. Reikalauja jie didesnio už sawo darbą užmokesnio.

¶ Crystal Falls, Mich. Darbai eina czia gerai. Darbą nesunku gauti ir isz kitur atkakusiems. Kastynių olose moka $1.75—2.00; ant wirszaus gi $1.50 ant dienos. Dirbant ant kontrakto, galima uždirbti iki $3.

¶ Kompanija Delaware ir Lackawana geležinkelio, ant surinkimo didesnio sau pelno, nutarė praszalinti nuo wietų pusę tarnaujanczių, likusiems numuszti užmokesnį: pasilikę turės dirbti po 12 walandų ant dienos ir tai už mažesnį negu buwo iki sziol užmokesnį.

¶ Indiapolis, Ind. Darbai eina czia gerai, uždarbiai ne niekiausi. Szią sanwaitę s atys prie Muleable Castings Works dirbtuwių naują fondrę ir 9 fornisą, prie kurio gaus darbą apie 50 formų dirbėjų ir kitokių darbinįkų; toje naujoje dalyje prasidės darbai už poros mėnesių. Dirbtuwės skundžiasi, kad ne gali gauti tiek formų dirbėjų, kiek reikia.

ISZ Lietuwiszku dirwu.

Ko dar reikia musų parodai?

Neseniai tuluose musų laikraszcziuose apsireiszkė nuomonė, buk susirinko ant perstatymo musų spaudos Paryžiuj gana aukų. Mums rodosi prieszingai, kad tų aukų per mažai, o wėl dėl anų straipsnių aukos, rodosi, liaujа plaukti. Amerikoj susirinko apie 700 dol., bet to mažai ant prideranczio perstatymo musų spaudos. Kiek surinko Europoj, mes nežinome, matėme wien aukas pagarsintas "Tėvynės Sargė", bet jos teip mažos, kad nėra nė ką minėti. Ką sudėjo Lietuwos inteligentai, tą dengia tokia jau paslaptis, kokią uždengia Chicagos parapijos kasos stowį. Gal jie nieko ne sudėjo? Oi tie Lietwos szwiesuoliai! elgiasi jie teip ypatiszkai, kad ne žinia, ką apie juos mislyti, ar gal reikia mums wisai ant jų nepaisyti ir laikyti už nečsanczius? Ką jie iki sziol nuweikė ant musų spaudos parodymo, mes nieko nežinome.

Ant pasirodymo ant Paryžiaus parodos, mums rodosi, neužteks wien lietuwiszkų knįgų, bet reiktu susirinkti ir iszėjusias apie lietuwius swetimose kalbose. Neužmirszti lietuwiszkų gramatikų Schleichero, Kursehato, Wiedemano, Schiekopo; teiposgi wisų lietuwiszkų žodynų. Dainų Rehsos, Brzozowskio, Bartscho, Glogero, rasztų Voelklio, Jacobio, Boappo, Leskieno, Brugscho ir kitų. Reiktų pasirupinti surinkti wietų paweikslus ir lietuwiszkas muzikaliszkas kompozicijas. Yra jų, apart kompozicijų Dro Kudirkos: dainų surinkime Moniuszkos, yra lietuwiszkos melodjos jo aperoj Jaunutoj. Yra lietuwiszka žmonių dainelė Chopino, lietuwiszki chorai Weingaertnero. Warszawos "Lutnės" kwartetuose yra kelios lietuwiszkos dainos Polinskio ir Krzyżanowskio. Jareckio yra dwi operos isz lietuwių gywenimo: Mindowe ir Jadwiga. Želenskio operoj Konrad Walenrod teiposgi yra keli lietuwiszki temotai. Kas isz tų operų iszduota, galima dažinoti knįginyczoj Seyfarto & Czajkowskio Lwowe. Italijonas Ponchieli paraszė operą Il Lithuani. Iszduota ji Medijolane, lietuwiszkų tematų joje nėra, bet dėl paties wardo ji butų reikalinga ant parodos, Gal but, kad paskutiniuose laikuose iszėjo Europoj kas tokio naujo, apie ką mes nežinome. Reikėtų peržiurėti gerai katalogus pranziszkų, wokiszkų ir kitokių iszleidimų. Tą priderėtų padaryti europiecziams, tikt nežinia, ar ant jų galima užsitikėti.

Priderėtu surinkti ir tuos wisokiose kalbose laikraszczių numerius, kur yra swarbesni rasztai apie lietuwius. Rodosi 1892 ar 1893 m. prancuziszkam laikrasztyj Temps'e buwo, rodosi Wolffo raszyta, apie lietuwiszkas tautiszkas melodijas. Tą patį tematą keliuose numeriuose perkratinėjo, rodosi tuose jau metuose, wokiszkas laikrasztis "Neue Musik Ztg". Gal apie lietuwius straipsnių netruksta ir kituose swetimuose laikraszcziuose? Apie tai europiecziams priderėtu pasiteirauti. Ar buwo kas swarbesnio amerikoniszkuose magazinuose, mes nežinome; kas buwo paprastų reporterių talpinama kasdieniniuose laikraszcziose, tas ne turi wertės. Kaslink įtalpos swarbesnių wisokiose kalbose ypacz moksliszkų laikraszczių gali Europos szwiesuoliai rasti specijaliszkame laikrasztyj Polibiblion, iszleidžiamame Paryžiuj.

Mums rodosi, kad jeigu pasirodyti Paryžiuj, tai reikia pasirodyti gerai, kiek galima, isz wisų pusių; kitaip geriaus wisai ne pasirodyti. Ant pasirodymo kaip pridera, aukų turime dar per mažai.

Isz Scranton, Pa.

Kaip labai lietuwiams tėwynėj reikalinga spauda jų prigimtoj kalboj, tą žino kiekwienas apszwiestesnis žmogus, bet daugelis musų brolių to nesupranta. Reikia wienok stengtiesi atwesti ir tuos prie supratimo. Tokiems gali atidaryti akis tikt apszwiesti lietuwiai per prakalbas. Amerikoj ne sunkiai duotusi tas iszpildyti. Lietuwoj, žinoma, per prakalbas ir praneszimus žmonių apszwiesti negalima, kadangi tas Maskolijoj uždrausta. Ant apszwietimo ir pakėlimo žmonių supratimo reikia ten kuo daugiausiai lietuwiszkų knįgų ir laikraszczių. Be prakalbų ir rasztų Lietuwoj žmonės ne gali žinoti, kuom jie yra. Antai Wilniaus gubernijoj žmonės dar wis tiki, kad lietuwiszka kalba yra mužikiszka, o lenkiszka tai poniszka. Kad teip ten žmones tiki, neseniai pats persitikrinau. Szią wasarą atkeliawo į Ameriką trys lietuwiai isz Nemojunų parapijos, Trakų pawietyj. Jie pasakojo, kad wienas žmogus, sugrįžęs isz Amerikos, gražiai pasirėdęs kaip ponas, užėjo į krautuwę ko ten nusipirkti; kokių buwo dywų, kada jis kromelyj lietuwiszkai prakalbėjo. Wisi pradėjo juoktiesi isz tokio amerikoniszko pono, kurisai nemoka lenkiszkai, o szneka lietuwiszkai. Ir tie tuys lietuwiai buwo tokios nuomonės, kad kiekwienas geriaus apsirėdęs turi lenkiszkai kalbėti, kol neatkako į Ameriką. Wienas isz jų net su sawo draugais gėdyjosi lietuwiszkai kalbėti ir grabaliojo lenkiszkai. Bet Amerikoj ir jų akys atsidarė, kada mes jiems pradėjome aiszkinti, kad lietuwiai yra tokiais jau žmonėms kaip ir kiti, kad musų kalba yra branginama wiso swieto mokslinczių labiaus už lenkiszką, mokslinczisi mokinasi lietuwiszkai o ne lenkiszkai. Pradėjome skaityti Lietuwos istoriją, paskui isz laikraszczių apie rengiamą musų spaudos skyrių ant wisoswietinės Paryžiaus parodos. Iszgirdę wiską, tie lietuwiai net piestu szoko priesz ana lenkų newa poniszką kalbą ir paukawo, kiek galėjo, ant lietuwiszkų dalykų, apgailestaudami, kad jų draugai Lietuwoj pasilikę apie tai nieko nežino ir nė sapnuoti ne gal apie tą, ką jie pats Amerikoj dažinojo ir suprato skaitydami lietuwiszkus laikraszczius ir knįgas.

Sudėtas aukas (wardai aukautojų buwo pereitame "Lietuwos" numeryj pagarsinti) ant Paryžiaus parodos reikalų....$1.75c.
Ant kankintinių..... 15c.
Isz wiso $1.90c.,
atsiunczіame į "Lietuvos" redakciją.

Kaslink komiteto, tai mes sutinkame ant to, kurisai "Lietuvoj" buwo pagarsintas kaipo iszrinktas. Tamulynas.

"Saulės" reporteriui.

Paskutiniame numeryj "Saulė" patalpino raportą specijaliszko tirinėtojaus atsiysto į Chicagą ant isztirimo užgimusių terp Chicagos prabaszcziaus ir "Lietuvos" nesutikimų. Kadangi raporte ne truksta sakinių wartojamų Chicagos lietuwių dwasiszko wadowo, isz to jau matyt, kad raportas tirinėtojaus apdirbtas prie alaus stiklo drauge su musu miesto lietuwių "dwasiszku wadowu". Sudžia tirinėtojus czia užsiima ne wien teisinimu sawo waiszintojaus, bet prisipažįsta, kad jam nepatinka: geografijos, hygienos, astronomijos (kas ko ne pažįsta, tą ir peikia). Apie tą nėra ką ginczytiesi nė su "Saule", nė su jos reporteriumi; lenkiszkas priežodis sako: ksiądz lubi kapustę, mięso organista. Paliksime "Saulei" ir jos reporteriui mėsą, ne misłydami į jų melagystes ir ragožiawimus kisztiesi, bet užgriebsime wieną labai swarbų dalyką. Atsiųstas ant tirinėjimų "Saulės" reporteris, radęs kun. Krawczuną nekaltu (kitaip ir buti juk negalėjo), užsimanė iszrodyti jo nuopelnus (mes tų nuopelnų neužginame, už juos pripažįstame gerą pakawojimą kelių deszimczių tukstanczių doliarų parapijos pinįgų teip, kad jų jau nė joks wagilius nepawogs; už nuopelnus pripažįstame ir paropinimą krelito parapijai Milwaukes banke); terp tų nuopelnų paminėjo kunigo ant lietuwių labo iszleidžiamą "Kataliką". Tuom tarpu pati "Kataliko" redakcja ne kartą užsigynė, kad tasai laikrasztis nė kun. Krauwczuno iszleidžiamas; p. Rusikis net sude (ten reikia liudyti po prisiega) teipjau liudyjo, kad "ne kunigas iszleidžia. Taigi isz tikro norėtume žinoti, ar liudyję sude kunigo szalinįkai melawo, ar tą daro "Saulės" atsiųstas tirinėtojas? Gal but, kad patsai kunigas, po įtekme didelio džiaugsmo, sulaukęs syki Shenandorio tirinėtoją, netyczia teisybę pasakė? Jeigu teip, tai ką reikia mislyti apie prieszingai liudyjusius sude kunigo draugus? Jeigu tirinėtojas raszo teisybę, tai tuli kunigo liudinįkai turėjo ant juoko sudą palaikyti ir užtai reiktų jiems priesz tą patį sudą atsakyti?

Apie tai, ar musų daromi kunigui užmetinėjimai buwo teisingi, ar ne, ar juos pagimdė piktumas už sidwolką, apie tai sprendė sudas, geriaus iszmanantis negu mėgstantis mėsą atsiųstas isz Pennsylvanijos tirinėtojas. Ant tikro ir teisingo isztirimo reikia geresnių tirinėtojų, kurie nesislėpdami drąsiai galėtu teisybę žmonėms apreikszti. Ant apreiszkimo reiktu doresnių ir pastowesnių nuomonių laikraszczio negu "Saulė", kuri labai tankiai sawo nuomones perkeiczia: net wiename ir tame jau numeryj pasitaiko joje straipsniai iszgirianti ant wieno puslapio tą, ką peikia ant kito. Diewe mieliausias, kiek jau kartų "Saulė" kaslink sawo nuomonių apsiragožiawo. Kada Dr. Szliupas ir kun. Burba stengėsi lietuwius nuo lenkų atskirti — "Saulė" kariawo su Burb–Szliupiais. Toliaus, po kelių sanwaiczių pirma iszniekinusi kokį kunigą, apie tą patį szaukė: Diewe duok mums daug tokių kunigų! Patekęs po sudu per prisidėjimą tulų kunigų — "Saulės" iszleistojas szaukėsi pagelbos ne kartą jo iszniekinto D–ro Szliupo, kwietė susijungti "geresnius" laikraszczius: "Saulę", "Kardą", "Lietuvą" ir "Vienybę" (ar to "Saulės" iszleistojas jau neatmena?). Paskui wėl niekino bažnyczios surėdymą, pagal kurį bažnyczios užraszytos ant airiszkų wyskupų (tas dar neseniai buwo), dabar wėl randa, kad bažnyczios gali but tikt wyskupų sawaszcia. Szįdien "Saulė" pastojo organu niekuom geru neatsižymėjusių kunigų. Teisybės gi minėtas laikrasztis labai retai prisilaikė. Ant "Saulės ir jos tirinėtojų" zaunų todėl galima ne paisyti ir eiti sau toliaus sawo keliu.

Lietuwio atsakymas Glowerso mainieriui.

Glowerso Mainierius nupeikė musų wadowus už jų neprisidėjimą prie lenkų, kada tie protestawo priesz maskolius ir protestus nusiuntė ant santaikos kongreso į Hagą, o tasyk susirinkę ant kongreso wisų ciwilizuotų krasztų delegatai butų dažinoję, ką mes kenczіame nuo sandaros kongreso užmanytojaus, maskoliszko caro. Mums rodosi, kad tie krasztai ir jų randai, kurie atsiuntė į Hagą delegatus, turėdami pasiuntinius ir konsulius, isz jų raportų gerai žino, kaip maskoliszkas randas elgiasi su sawo nemaskoliszkos kilmės pawaldiniais; jeigu suwažiawę ant kongreso delegatai butų norėję už caro waldžių skriaudžiamus užstoti, galėjo tą daryti, bet kad kongresas buwo caro suszauktas ne ant užtarimo už silpnus, tikt ant pritarimo carui, tai žinoma, kad delegatai ne galėjo kelti tokių klausymų, koki kongreso užmanytojui butų galėję nepatikti. Lenkų ant kongreso neprileido ir jų protesto delegatai wisai ne skaitė. Lewakowski laikė kulbą ne ant kongreso, bet ant priwatiszko susirinkimo Haagoj, ant kurio kongreso delegatų wisai ne buwo. Tiek lenkai su sawo protestu padarė, kad apie jį pagarsino keli swetimų krasztų laikraszcziai. Tas rodo maskoliszkam randui galėjo nepatikti, bet pertai maskoliai nepaliuosuos ant lenkų uždėtų panczių. Ką padarė lenkų protestas, tą ir lietuwiai gali padaryti kad ir po kongresui per iszleidimą wienoje isz terptautiszkų placzіausiai apszwiestam swietui pažįstamoje kalboje istorijos prispaudimų, kokius kenczia nuo maskolių rando.

Tuom tarpu lietuwiams tėwynėj swarbiausiu reikalu yra sugrąžinimas maskolių užgintos spaudos (lenkai sawo spaudą turi, tai jiems nėra nė reikalo szaukti, kad ją sugrąžintu). Ant Haagos kongreso spaudos reikalais wisai neužsiemė. Czia mat lenkų reikalai nesutinka su reikalais lietuwių, geismai jų teiposgi kitoki.

Glowerso Mainierius, teip kaip ir maskoliai, neužkenczia pakelianczių žmonių protą rasztų, nekenczia istorijos, kadangi per juos žmonės pradeda wiską geriaus suprasti, apszwiestų jau negalima kwalinti ir už nosies wadžioti, pamėgsta jie liuosybę, neužkenczia skriaudėjų. Mainierius sako, "kad Paryžiaus poroda ne sugrįžįs mums spaudos". Žinoma, kad ne sugrįžįs, jeigu ant jos nieko neweiksime, jeigu ne bus ten kam musų spaudos reikalus iszaiszkinti, jeigu mus ten reprezentuos koksai prancuzas arba lenkas, kuris, užwydėdamas lietuwiams, negeidžiantis sugrąžinimo spaudos, kuri galėtu užkirsti kelią platinimui terp lietuwių lenkystės, ne mokės ir ne norės aiszkinti parodos lankytojams, ką mes kenczіame nuo netikusio caro ir jo waldžių. Tąsyk, žinoma, nors pats caras prie musų spaudos skyriaus stowėtu, tai ir jis nieko nematys, ir matys wien, kad knįgų turime mažai; tąsyk galėtu dar sakyti: "koki tie lietuwiai netikę, jeigu teip mažai turi knįgų". Ir jo bus teisybė, jeigu nieks jo begėdystės neiszaiszkintų. Swetimtaucziai, nežinanti teisybės, galėtu garbinti carą, kurisai rengia ant žmonių apszwietimo mokslaines lietuwiams; niekam neaiszkinant, swetimtaucziai nežinotų, kad tos wisos mokslainės parengtos ne ant lietuwių apszwietimo, bet ant wertimo jų į maskolius.

Mainierius užstoja už tuos kunigus, kurie su maskoliszkais paszlemėkais sėbrauja gatawi juos užwesti ant sawo brolių. Ne, tokius niekszus kunigus wisi turi tiesą niekinti kaipo maskolių tarnus. Ant laimės Lietuwoj yra ir kitoki, kurie persergsti žmonės nuo žandarų, į laiką pasako, kad knįgas pakawotų arba iszwežtų isz sawo namų. Apie tuos, žinoma, Mainierius nieko nežino. Doras žmogus, ar jis butų kunigas, ar szeip kas, ne draugaus su niekszais, ne girs maskoliszkos waldžios, jeigu wisi žino, kad ji niekai.

Meluoja Mainierius ir tai meluoja begėdiszkai, lyg caro pasamdytas, sakydamas, kad senų gerų knįgų nieks ne draudžia pardawinėti Maskolijoj, tokių kaip kanticzkos arba maldaknyges. Jeigu jas pardawinėti daleista, tai kodėl karabelnįkai jų netnri, kodėl atradę pas juos seną Aukso Altorių arba Kanticzkas zemskiai arba žandarai atima ir dar tokus karabelnįkus baudžia. Newalia pardawinėti nė lietuwiszkų elementorių. Kamgi "Saulė" griebiasi tokio bjauraus melo ant muilinimo akių, kam platina melagystę wieton teisybės? Gal ji wisame tokios teisybės prisilaiko kaip minėtame Glowerso Mainieriaus raszte. Tegul mus Diewas apsaugos nuo tokių teisybės garsintojų! Lietuwys.

Isz wisur.

‖ Pereitos sanwaitės pabaigoj Iszpanijoj siautė wėtros, kurios labai daug blėdies pridirbo.

‖ Ateinanczios isz Maskolijos žinios paduoda, kad dėl stokos lytaus pietwakarinėj Maskolijoj laukai teip iszdegė, kad wisai uėra ką rinkti.

‖ Anglijos pakrantėse, priesz Lawestoff, susimuszė prancuziszkas laiwas "Pauobolo" su angliszku "Hercules". "Pauobolo" likosi pramusztas ir paskendo, 5 jurininkai nuo jo prigėrė, kitus gi iszgelbėjo.

Anglių kastynėse Glomorgonshire, Walise (Anglijoj), atsitiko baisi dujų expliozija, kuri iszgriowė kastynių olas. Prie to 18 kalnakasių likosi užmuszų, 60 gi jų yra dar neatkastų užgriuwusiose olose.

‡ Mieste Londondery užgimė kruwinos musztynės terp airių katalikų ir metodistų. Katalikai iszgriowė metodistų bažnyczią, tie gi iszdaužė langus ir duris katalikų koplyczios. Mieste Belfaste atsitiko panaszios dėl tikėjimiszkų priežaszczių musztynės.

‖ Komisija daktarų Paryžiaus Pasteuro instituto, iszsiųsta ant isztirimo ligos apsireiszkusios Portugalijoj, galutinai nusprendė, kad liga ta yra tikras azijatiszkas maras. Wisi kaimyniszki Europos krasztai uždėjo kwaranteną ant wisų laiwų ir keleiwių isz Portugalijos, idant nedaleisti atwežimo ligos.

‖ Prancuzijos randas apdirbo užmanymą paskyrimo pensijų wisiems seneliams wirsz 65 metų amžiaus. Projektas rando apdirbtų tiesų kas link tų pensijų dar ne apgarsintas, bet jis bus paduotas ant parlamento užtwirtinimo. Ant tokių pensijų randas tikisi apwersti 200000000 frankų kas metą, isz ko pusę sudėtų walszcziai, kitą gi pusę pridėtu Prancuzijos randas.

‖ Paskutinės wėtros ant salos Portorico, apie ką praneszėme jau pereitame "Lietuvos" numeryj, kaip dabar apskaito, pridirko blėdies gywentojų turtams ant 75 milijonų doliarų. Taigi ant žmogaus iszpuola po $100. Tuose krasztuose, kuriuos wėtra pasiekė, galima sakyti, kad ne likonieko, wiską ji isznaikino.

‖ Wakarinėj dalyj Rytinių Indijų gywentojams gresia badas. Jau seniaus isz ten ateinanczios žinios garsino, kad jeigu į dwi sanwaiti ne bus lytaus, wisoj wakarinėj Indijų dalyj ne bus ką rinkti nuo laukų. Laikas tas perėjo, o lytaus ne buwo. Dabar nors jis ir užeitų, jau iszdegusių laukų nepataisys.

‖ Laike paskutinių audrų siautimų pietinėj Prancuzijoj, perkunai neiszpasakytai daug blėdies pridirbo ypacz aplinkinėse Pyrenėjų kalnų. Curlitt kalnuose audra su ledais užklupo ant lauko bandą awių susidedanczią isz 500 awių. Gywuoliai parbėgo į twartus, kur buwo pasislėpę ir piemens. Trenkė czia perkunas, užmuszė ant wietos 203 awis, kitas gi apswaigino; cziajau ėsanczių piemenų wisai neužgawo.

‖ Po paskutinių wėtrų, kaip paduoda paskutiniai telegramai, terp gywentojų ant amerikonų užimtos salos Porto Rico apsireiszkė badas. Tuluose apskrizіuose wėtros isznaikino laukų waisius, isznesziojo, irzbarstė nuo seniaus krautuwėse užsilikusius teip, kad žmonės ne turi ką walgyti. Ypacz waikai szimtais mirszta nuo bado. Isz Amerikos siunczia baduojantiems paszelpą, bet kol ji teks baduoliams, ne wienas szimtas žmonių numirs.

‖ Amerikonas Welman, kurisai pora metų atgal iszkeliawo ant tirinėjimų į sziaurinius ledinius krasztus, apie kurį tikėjo, kad turėjo pražuti, laimingai su pasilikusiais žmonėms atkako į Tromsoe, Norwegijoj. Isztyrė jis salas Pranciszkaus Juozapo, ant jų ir toliaus nerado nė jokio ženklo Andrees expedicijos. Toliaus į sziaurius nuo Pranciszkaus Juozapo salų užtiko naują didelį sausžemį. Welman prisigriebė iki 81° sziaurinės geografiszkos platumos, nuo kur iki poliui liko jau tik 9°.

‖ Maskoliszkas randas sawiszkai perdirbo penktą Diewo prisakymą ir pagal teip paszlemėkų urėdnįkų perdirbtą katekizmą mokina mokslainėse ir cerkwėse. Penktas Diewo prisakymas yra: godokie tėwą ir motiną; perdirbtas gi maskoliszkų urėdnįkų skamba: guodok tėwa, motiną, carą ir jo urėdnįkus, jeigu nori ilgai gywenti ant žemės. Mat ko griebiasi nedori caro tarnai ant pakėlimo netikusiais jų darbais nupuldytos garbės. Mums rodosi, kad nė supagelba perdirbtų Diewo prisakymų ne pe nys žmonių guodonės, kaip nenutildys žmonių rugojimo užmanyta tulų musų knįgų cenzura ant skundimo knįgų swietiszkoms waldžioms.

‖ Szkotijos pakrantėse 17 d. rugpjuczio siautė smarkios wėtros, kurios pridirbo nemažai blėdies ir daug nelaimių atgabeno. Wėtra užklupo ant jurių 300 žwejų laiwelių. Gelbėtojai iszsiuntė garlaiwį, bet jis wisų žwejų surasti ne galėjo, daug waltelių turėjo susidaužyti. Laiwą "Diadem" iszgelbėjo nuo paskendimo James Brown, kurisai, pagriebęs ilgą wirwę, szoko į jures, priplaukė skęstanczio laiwo, padawė wirwę, ir sugrįžęs ant kranto, su ja isztraukė laiwą su wisais žmonėms. Laiwas "Pioner", 35 mylios nuo Aberdeen likosi ant uolų užmestas; nėra wilties, idant

galėtu iszsigelbėti. Pasažierinį garlaiwį "Red Ganutler" užmetė wėtra ant sudomos; pasažierius wienok wisus iszgelbėjo.

‖ Ant ateinanczių mokslo metų, augsztesnėse mokslinėse įtaisose Maskolijoj yra nedaugiausiai wietų. Charkowo technologiszkame institute ant pirmo kurso yra 213 wietų naujai pastojantiems studentams; įstojimo egzaminai prasidės nuo 29 d. pjutės. Kijewo technologiszkame institute yra 321 wieta; atsiszaukimus norinczių įstoti priimines nuo 22 d. pjutės. Maskwos uniwersitete yra 250 wietų. Priiminėjimas atsiliepimų norinczių į uniwersitetus pastoti pasibaigs 22 d. pjutės. Žydų priims labai mažai: į Kijewo uniwersitetą priims 10% žydų, į Maskwos tikt 3%, į kitus wisus uniwersitetus po 5%. Jeigu į dabartinius uniwersitetus teip mažai priima norinczių mokintiesi žydų, tai priderėtu jiems uždėti atskirą žydiszką uniwersitetą, o tasyk į kriszczioniszkus jie nė nesiwerž.

‖ Iszeinantis Warszawoj laikrasztis "Przegląd Katolicki" persergsti katalikus priesz prigawėją newa chaldeiszką kunigą Abraomą Eriawa renkantį aukas newa ant statymo bažnyczios Palestinoj. Turi jis paliudyjimus iszduotus 1895 m. Ant tų paliudyjimų pasirėmę, tuli katalikiszki wyskupai daleido jam laikyti miszias katalikiszkose bažnycziose Lietuwoj, Lenkijoj ir rinkti aukas katalikų apgywentuose Maskolijos krasztuose. Tuom tarpu dabar atėjo laiszkai isz Urmijos nuo katalikiszko misijonieraus Darbois, kurisai pranesza, kad ansai "chaldeiszkas kunigas" yra prigawėju, paliudyjimai, kokius jis turi, yra be wertės ir kad jis nėra kunigu. Tas pats misijonierius persergsti katalikus ir priesz kitą prigawėją, dijakoną Enwia, kurisai su padirbtais netikrais paliudyjimais iszkeliawo teiposgi į Maskoliją rinkti aukas newa ant statymo bažnyczių.

‖ Isz Europos krasztų daugiausiai per metus giedrų saulėtų dienų buwa Iszpanijoj. Widutiniszkai imant, iszpuola ten 3000 walandų saulėtų per metus; Italijoj 2300 walandų. Wokietijoj ir Lietuwoj 1700 wal., Anglijoj gi tikt 1400 wal., taigi mažiaus negu pusė to, ką Iszpanijoj. Kaslink lytaus, tai isz wisų Europos krasztų daugiausiai jo buwa Anglijoj: Szkotijos kalnuose nupuola per metus 8890 kubiszkų milimetrų, Anglijos lygumose 6000, Wokietijoj ir Lietuwoj lytaus nupuola per metus wos 550 milimetrų; daugiausiai jo isz Wokietijos dalių turi Alzatija, su 1360 milimetrų. Alpų kalnuose buwa jo jau daugiaus, nes 2564 milimetrai. Italijijoj daugiausiai lytaus buwa Medijolano apskrityj, nes 966 milimetrai. Prancuzijoj Paryžiaus aplinkinėse 579; Rodano departamente 1241 milimetras. Angliijoj kas metą buwa widutiniszkai po 178 lytingos dienos. Žinoma, kad kas metą iszpultų po tiek lytaus ir po tiek walandų saulėtų, giedrų dienų, to pasakyti ne galima, bet sudėjus czielas metų eiles, paweikslan, suskaiczius wisą deszimtmetį, tai widutinis skaitlius iszpuola kiekwienam krasztui toks, kaip augszcziaus parodyta.

‖ Ant parubežinės geležinkelio stacijos Busieux, Prancuzijoj, isz Belgijos atkako szeszios myniszkos isz klioszlorius mieste Boulogne, kurios buwo iszkeliawusios ant kokių ten didelių Belgijoj atlaidų. Prancuziszkiems muitinįkams tuojaus puolė į akis ne paprasta storuma myniszkų; todėl jie gražiai jų paklausė, ar neweža kokių taworų isz Belgijos. Myniszkos užsigynė, kad nieko ne turi. Urėdnįkams ne liko nieko daugiaus, kaip atiduoti ant iszkratymo; nors seserys protestawo, rėkė, kad jų nieks ne gal kratyti, tas wienok ne gelbėjo. Pasirodė, kad muitinįkai ne be pamato nužiurėjo seseris, kadangi pas kiekwieną rado tiek belgiszkų taworų, kad jų but užtekę ant uždėjimo mažo kromelio ir tai taworų nė jokio neturinczių susiriszimo su bažnyczia ir kliosztoriumi. Prikimszta po drabužiais buwo: 60 swarų kawos, daug tuzinų popierosų, cigarų baksų, tabako pakelių, brangių mezginių, isz wiso 130 swarų wisokių taworų. Wiską tą bediewiszki muitinįkai sukonfiskawo ir dar uždėjo bausmę 1600 frankų už gabenimą slapta swetimų taworų be muito. Pinigų tiek seserys ne turėjo, todėl muitinyczia pasilaikė seniausiąją ir jauniausiąją, keturias gi palcido ant pajieszkojimo pinigų ant iszpirkimo dwiejų pasilikusių.

Įtekmė szalczio ant tulų gywuolių.

Kaip sziluma, teip ir per didelis szaltis organiszkam swietui, taigi augmenims ir gywuoliams, kenkia, bet ne wisiems lygiai. Tuli augmenys ir gywuoliai paeinanti isz szaltų sziaurinių krasztų ne gali gywentr ir augti karsztuose tropikaliszkuose krasztuose, teipjau karsztų krasztų augmenys ir gywuoliai ne auga ne tikt szaltuose krasztuose, bet ir turinczioj widutinį orą musų tėwynėj. Kaip augmenys ant augimo ir nunokimo reikalauja atsakanczio szilumos daugumo, teipjau to reikalauja ir wisoki gywuoliai. Paimkime sztai wynwuoges arba kornus: augmenys tie auga ir nunoksta dar Kanadoj, kur žiemos buwa daug szaltesnės negu Lietuwoj, tą patį galima pasakyti ir apie armeniszkas slywas (piczes): bet nė wieni, nė kiti isz tų augmenų musų tėwynėj ne nunoksta kaip reikia, todėl ir augti liuosai ir daugintiesi ant oro ne gal; ant to mat wasaros laike Lietuwoj per mažai buwa szilumos. Anglijoj, nors liuosai ant oro iszlaiko žiemą tuli sziltesnių krasztų medžiai, kaip antai mirtos ir laurai, bet wynwuogėms ir armeniszkoms slywoms wasaros per szaltos ir todėl tie agmenys augti negal, nors jie auga sziauriniej Prancuzijoj, kur mirtų, nė laurų nėra. Szaltų sziaurinių krasztų baltosios meszkos ne gali gywenti sziltesniuose krasztuose, nė musų tewynėj, kur wėl dėl szalczio ne gal gywenti daugelis sziltų krasztų gywuolių. Tą patį galima pasakyti ir apie žmonis: Widurinės Europos gywentojai ne gal ilgai gywenti karsztuose krasztuose, tų wėl krasztų gywentojaj, persikėlę į Widurinę Europą isznyksta su laiku. Pagal iszskaitymą anglisz kų ir prancuziszkų daktarų, prancuziszki ir angliszki kolionistai, persikėlę į karsztus krasztus, iszgywena juose retai ilgiaus kaip 15 metų.

Žemesnių wienok weislių sutwėrimai, kaip mokslinczial isz sawo tirinėjimų persitikrino, pakenczia daug didesnį szilumos ir szalczio skirtumą negu augsztesnių weislių gywuoliai. Pats žinote, kad tuli wabalai iszbuwa per žiemą apmirę, bet kaip tikt pawasario sziluma pasirodė, jie atgyja, nors per žiemą iszbuwo suszalę. Prancuziszkas mokslinczius Pictet, kurisai su sawo iszrastais skystimais moka padaryti tokį neiszpasakytą szaltį, koks buwa tik anuose terp planetų beoriniuose ruimuose, isztyrė, kad tuli žemesnių weislių wandeniniai sutwėrimai, be jokios blėdies organizmui, pakenczia szaltį—200° pagal Celciaus termometrą, taigi tokį szaltį, koks buwo tikt anuose terpplanetariszkuose beoriniuose dangaus ruimuose. Žuwys pakenczia teiposgi didelį szaltį, didesnį negu sziltakraujai sutwėrimai. Žuwis galima užszaldyti iki 20° C. szalczio ir teip užszaldytas gabenti į tolimą kelionę be maisto. Užszaldytų žuwių kunas teip trapus, kad trupa prie mažiausio sudawimo. Atėjus ant wietas, užtenka tokias žuwis įdėt į atsakancziai sziltą wandenį, o jos tuojaus atgyja, kaip tik kunas įsileidžia.

Szaltose žiemose negiliuose pruduose wanduo ne retai su wisu suszala, žuwys apmirusios, įszalusios į ledą iszbuwa po kelis mėnesius. Kaip tikt ledai nutirpsta, jos atgyja ir tikt kartais galima isz jų pawidalo užtėmyti, kad jos nukentė laike priwerstino miego.

Apskritai imant, daugiaus szalczio pakenczia wandeniniai gywuoliai, isz kaulinių gi—žuwys pakenczia jo daugiausiai. Ligų sėkloms arba bakterijoms szaltis teiposgi ne teip kenkia kaip karsztis, jos daug daugiau pakenczia szalczio, prie jo ilgiaus užlaiko sawo gywybę ir wodingumą negu prie karszczio, kurio pakenczia daug mažiaus, kadangi karsztis jas greicziaus užmuszia.

NAUJI ISZRADIMAI.

‖ Austrijos laikraszcziai paduoda, buk wienas inžinierius isz Oedenburgo pasiulė karės ministeriui iszbandyti jo iszradimą, kurisai didelę wertę galės turėti ateinancziose karėse. Jis sako, kad su pagelba jo iszrasto aparato kiekwienas, kad ir sunkiausias daiktas gali lengwai pasikelti ant oro, o su pagelba kito aparato liuosai lakioti lygiai priesz smarkiausią wėją, kaip ir pawėjui, nereikalaujant ant to sunsudoti didelės pajiegos. Iszradėjas sako, kad tie jo aparatai iszrisza galutinai klausymą lakiojimo žmonių ant oro kaip paukszcziai. Kadangi prietaisos ne brangios, tai į jas galima apwilkti czielus kareiwių regimentus teip, kad jie, kada tikt panorės, galėtų pakilti ir lakioti ant oro, wietoj waikszczioti ant žemės. Turbut garsinanti apie tą iszradimą laikraszcziai užsimanė pasijuokti isz lengwatikių laikraszczių skaitytojų?

‖ Warszawoj iszeinantis maskoliszkas laikrasztis "Warszawskyj Dnewnik" pranesza, buk wienas Lenkijoj praktikuojantis daktaras pritaikė elektriką prie gydymo sužeidimų. Isz jo per eiles metų darytų tirinėjimų pasirodo, kad elektrika teip greitai iszgydo wisokias ir sunkiausias žaizdas, kaip ne joks kits waistas to padaryti negali. Ant iszgydymo žaizdų, pritaikant ypatiszką elektrizawimo budą, užtenka poros walandų, ant to gydant kitokiu budu reikia kelių sanwaiczių.

‖ Wienas amerikoniszkas iszradėjas iszrado ypatiszkus akuliorius, su kurių pagelba žmogus, nereikalaudamas wisai atsisukti, gali matyti wiską, kas yra jo užpakalyj taigi teip, kaipi kad turėtu dwi poras akių: wienas pryszakyj, kitas gi užpakalyj. Ant matymo kas darosi užpakalyj, sunaudoti atsakancziai sudėti weidrodžiai. Kaslink szito iszradimo — czia ne galimo nėra nieko.

Wietines Žinios.

—o—

— Wokiszkas laikrasztis "Abendpost" paduoda, buk koksai lietuwiszkas kunigas Talafans, gywenantis ant kertes Ashland ir 47 str., pridirbęs skolų, su žmonių depozitais iszdumė nežinia kur. Namieje pasiliko kunigo gaspadinė Gieczilska. Nuskriausti žmonelės nors paliktus daiktus norėje paimti ir juos pardawę, nors dalį sawo pinigų atgauti. Greitai wienok ir tos wilties turėjo iszsižadėti, kadangi pasilikusi kunigėlio gaspadinė darodė, kad nuo sawo pono daiktus ji pirko, bet ar pinigais už juos užmokėjo, nežinia. Mes apie tokios prawardės lietuwiszką kunigą Chicagoj ne girdėjome, todėl nežinome, kiek teisybės yra tame, ką minėtas wokiszkas laikrasztis paduoda,

— Kunigas Antonio de Andrea, kurisai buwo prabaszcziumi italiszkos neprigulmingos parapijos, ant galo įgawo protą, iszbėgo su jauna mergina ir apsiwedė. Tas gal but wertas nupeikimo, bet wisgi jau szis budas doresnis negu laikymas haremų, ką daro paprastai menkos doros pralobę tuli piktinanti žmonis lenkiszki prigulmingi kunigai. Antai Lenkijoj wyskupas Sotkiewiczius uždraudė kunigams laikyti jaunesnes kaip 50 metų gaspadines. Gerai but, kad ir Amerikoj wyskupai panaszius prisakymus iszduotų ir syki iszdawę, kad gerai dabotų jų waldžiai atiduotus kunigus.

— Koroneris ir tuli Chicagos daktarai renka dabar medegą ant apskundimo į sudą garsaus miesto stebuklingo daktaro Dowie, turinczio sawo bažnyczią, kolegiją ir spaustuwę ant Michigan ave., kurisai ne kokiais ten waistais gydo ligonius, bet wien maldomis ir per uždėjimą rankų serganliems ant galwos. Isz ikiszioliszkų tirinėjimų pasirodė, kad Chicagoj Dowies gydytų daug tokių ligonių numirė, kurie tikrų daktarų butų be abejonės iszgyti.

— Peržiurėdami inwentarių bibliotekos Chicagos uniwersiteto persitikrino, kad joje truksta 1500 knygų, isz kurių 82% tikėjimiszkos, teologiszkos įtalpos. Bibliotekos užweizda tiki, kad minėtas knygas turėjo paimti studentai; kadangi terp prapuolusių daugiausiai yra teologiszkų, tai iszpultų, kad jau net terp besimokinanczių ant kunigų daugiausiai yra negalinczių suprasti kas yra mano, o kas tawo.

Nedėlioj, 13 Rugpjuczio, ant pamokslo kn. Steponawiczius sakė, kad prabaszczius kn. Krawczunas negali baigti statymo bažnyczios, nes kolektuojant, nieks pinigų neduoda, o pereitoje nedėlioje, užlipęs pats prabaszczius ant ambonos, padėkawojo wisiems parapijonams už tai, kad szįmet kolektuojant duoda daugiau pinigų negu wisais kitais metais. Tai katras dabar meluoja—prabaszczius, ar asistentas? Kadangi prabaszczius szįmet daugiau pinigų surenka negu kitais metais, tai tikimės, kad jis, kaipo "dwasiszkas wadowas", nemainys sawo žodžio ir, kaip szį pawasarį ketino, pabaigs szįmet bažnyczios statymą; gal sumažįs nors ant kelių tukstanczių jo paties ant parapijos užtrauktą skolą?

"Dirvos" Redakcijos Atsiszaukimas.

Pernai metą "Dirvos" Redakcija iszleido pirmą Lietuwiszką Albumą, sunaudodama ten dalį medegos, surinktos Lauryno Iwinsko Europiszkai Amerikiszkos Dr-tės sanarių. Didžiuma jų, teisybė, turi gulėti palėpije, nes tautiecziai nelabai mėgsta mokėti pinigus už swarbesnes knygas, o redakcija isz sawo pusės atsisako barguoti arba dowanas daryti kad ir prakilniausiems. Taigi iszdawimas pažadėto pilnesnio albumo "Dirval" yra perdaug sunkus ir beweik negalimas. Ale, kadangi Lauryno Draugystės užmanymas pasirupinti apie lietuwiszką skyrių per parodą Paryžiuje jau sujudino tautiecziųs ant dosnumo dėl tautiszkų reikalų, ir "Dirvos" redakcija, kurios iszleistojas prigulėjo prie pirmųjų užmanytojų tos draugystės, nenori apsileisti mųs wisuomenei dosnume. Kaip iki szioliai teip ir toliaus, kolei musų pajiegos tesės, mėginsime neapleisti tautiecziųs, aukausime dėl labo lietuwystės. Lietuwiams iszriszus musų užmanymą perstatyti mųs tautą per Paryžiaus parodą, įrengiant mųs raszlawos sekcijį, mes malonėtume pagražinti tą sekcijį kokiu nors iszdawimu, kurs padidintų garbę musų raszlawos ir duotų swetimtaucziams sziokį tokį supratimą apie mųs ypatingą padėjimą po Maskolijos jungu. Tada "Dirvos" iszleistojas žada iszleisti didelį albumą, kur tilptų paweikslai to wisko, kuomi mes galėtumėme pasigėrėti priesz kitus, beje paweikslai wietų, rasztininkų ir tipai isz įwairių krasztų mųs tėwynės. Swarbią wietą tame Albume turi užimti paweikslai sziaip ar kitaip nukentėjusių už lietuwystę ir platinimą apszwietimo. Paraszai prie paweikslų bus lietuwiszkoje, angliszkoje ir prancuziszkoje kalbose, kad per parodą 1900m. pardawinėdami anuos albumus Paryžiuje wisokių tautų žmonėms, kuoplacziausiai pagarsintumėme apie nelemtą ir negirdėtą Maskolijos pasielgimą su lietuwiais. Paweikslai kankintinių už lietuwystę ir jų trumpa istoraja bus neužginamu argumentu priesz maskoliszkąjį carą, kurs swetur garsinasi mylėtoju apszwietimo, o sawo wieszpatystėje stengiasi nusloginti mažiausią szwiesos spindulį.

Toksai albumas kasztuos didelius pinigus ir juo didesnis kasztas ant jo butų padėtas, tuom didesnė butų jo wertė. "Dirvos" redakcija gali paszwęsti tam dalykui ne daugiaus kaip 300 dolerių; 75 dolerius prižadėjo redakcijai ant to dalyko kun. V. Matulaitis. Reikėtų dar kokios poros szimtų dolerių mažiausiai, kad atlikti gerai darbą. Tuos pinigus redakcija tikisi surinkti per abona-

(Pabaiga ant 4 puslapio.)

SENŲ GADYNIŲ

Išnykę gyvi sutvėrimai.

Pagal Hutchinsoną.

(Tąsa.)

vandenyj, nors ne greitai, prie plaukinėjimo tos žingeidžios žuvys galėjo pasinaudoti ir iš anų panašių į sparnus arba rankas išaugų.

Tuose jau sluogsniuose senojo raudonojo pieskinio akmens rado teiposgi neišpasakyto didumo panašius į vėžį mokslinčių pramintus *Eurypterus;* tuose sluogsniuose randa daug tų didelių vėžių ar žuvių.

Pirmutiniai iškasti kunai *Pterichtys* prigulėjo nedidelėms atmainoms, bet velesniuose sluogsniuose tos giminės žuvių užtiko daug didesnes atmainas, o kaip kitos buvo labai didelės.

Mokslinčius Miller, tirinėdamas apatines eiles seno raudonojo pieskinio akmens Škotijoj, rado juose neišpasakytą daugybę žuvių liekanų, iš ko jis sprendžia, kad jurėse tų laikų gyveno labai daug žuvių, kaip dabar buva vien tąsyk, kada dideli silkių pulkai suplaukia į užtakas prie krantų. Jis sako, kad daugybė žuvių kunų senuose sluogsniuose šiaurinės Škotijos, teiposgi kitoki ženklai parodo, kad tos žuvys nuo kokių nors priežaščių išnyko netikėtai, umai. Palaidotų čia žuvių kunai susisukę, suploti, tulų uodegos pririestos prie galvos, akstinai išlindę, plėvės išsiskėtusios, kaip tai buva pas stimpančias nuo nuodų žuvis. Rasti čia Pterichtys turi išskėstas rankas, kaipi kad jie butų pasirengę gintiesi. Viskas parodo, kad žuvys, kurių kunai palaidoti tuose sluogsniuose užbaigė savo gyvastį umai, kentėjimuose, Kad išnaikino jas ne draskančios kitos drutesnės žuvys, parodo jau tas, kad tuose sluogsniuose ne rado visai liekanų draskančių žuvių.

Kokios priežastys išnaikino antsyk tokią daugybę žuvių, negalima tikrai pasakyti. Panašus atsitikimai kaip kada pasitaiko ir dabar ant didelių jurių plotų. Garai išsiveržę iš ėsančių ant jurių dugno vulkanų ir dabar užnuodina didelius plotus prie vulkaniškų išsiveržimų, prie ko paprastai labai daug antsyk žuvių nyksta. Galima tą aiškinti ir kitokiu budu: tekanti prėsko vandens šaltiniai ir upės, arba ir tvanai nuo didelių lytų galėjo teip perkeisti jurių vandenį ant didelio ploto, kad daugelis jose gyvenančių žuvių, nepakenčiančių prėsko vandens, negalėdamos prisitaikyti prie naujų sanlygų, turėjo išgaišti. Bus tai vienok tik spėjimas, tikros priežasties išgaišimo tokios daugybės žuvių šiądien surasti ne galima.

Senuose žemės sluogsniuose yra diktai liekanų žuvių iš grupos mokslinčių vadinamos *Placodermata* todėl, kad jos turi kuną ir galvą uždengtas kietais dideliais grumuliais. Jų iki šiol surado ne mažai.

Žuvys iš giminės *Coccosteus* pasitaiko žemės sluogsniuose visokio didumo: nuo kelių colių iki 2 pėdų ilgio. Ant uodegos jų žvynų nėra. Nugarkaulis sukaulėjęs tikt is dalies.

Coccosteus.

Homosteus panaši į augščiaus paminėtą, bet priguli jau prie labai didelių. Rado jos čielą kaulų sudėjimą Maskolijoj; atskirias išmėtytas dalis randa teiposgi Anglijoj ir Škotijoj.

Dinichthys, viena iš didžiausių senų gadynių žuvių, surasta Devono sluogsniuose šiaurinės Amerikos, turėjo 18 pėdų ilgio; kunas jos buvo uždengtas kietu serdoku. Dantys jos panašus į šiądien gyvuojančias Afrikoj žuvies *Protopterus*.

Titanichtys buvo neišpasakyto didumo, galva jo turėjo šešias pėdas, taigi sieksnį diametro, akys gi turėjo net tris colius diametro.

Wisos tos čia paminėtos žuvys prigulėjo prie skyriaus dvygubai kvėpuojančių.

Scaphaspis ir *Pteraspis* priguli prie kitos grupos. Antrą iš jų rado siliuoriškuose sluogsniuose. Galva buvo uždengta viena arba kelioms uždangoms. Uodega uždengta žvynais. Nėjokių vidurinių kaulų ne surado.

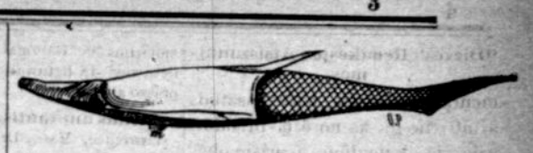

Pteraspis.

Cephalaspis priguli prie tos pačios giminės kaip ir augščiaus paminėta. Buvo tai ne dideli žuvytė, daugumas jų turėjo ne daugiaus kaip 8 colius ilgio.

Cephalaspis Murchisoni.

Visos čia paminėtos žuvys užima kaipi vidurį terp žuvių ir vėžių.

Iš augštesnių žuvių, kurių liekanos randasi sluogsniuose senojo raudonojo pieskinio akmens, reikia paminėti *Holoptychius*. Žvynai jos iš viršaus turi žibančią emaliją, papuošti kaipi vilnimis bumburais; visas kunas kaipi serdoku uždengtas tokiais tvirtais ir kietais žvynais. Ilgis iki šiol surastų tų žuvių yra 3 pėdos, priskaičius uodegą, pločio gi turi vieną pėdą.

Tuose jau sluogsniuose randa kitas žingeidžias žuvis, kurios iš savo kuno ir kaulų sudėjimo panašios į driežus ir užima kaipi vidurį terp žuvių ir driežų. Iš tos giminės iki šiai dienai užsiliko dvi veisli, kaip antai: *Lepidosteus* šiaurinės Amerikos ir *Polypterus* gyvenantis šiaurinėj ir vidurinėj Afrikoj. Dantys jos dideli, smailus, su grabutėms, kaipi dantys krokodilių arba seniai nuo žemės paviršiaus išnykusių plesiosaurų. Skeletas visai sukaulėjęs. Net mėsų sudėjimas tų žuvių panašus į sudėjimą mėsų driežų.

Osteolepis. Žvynai jos kauliniai, nuo ko gavo ir savo vardą (nuo grekiškų žodžių: osteon—kaulas ir lepis—žvynai); kaip ir daugelis žuvių tų senų laikų, turėjo kuną uždengtą kietais kauliniais žvynais kaip kunas želvių.

Diploterus surasta sluogsniuose senojo raudonojo pieskinio akmens. Turi ji po porą drauge išaugusių nugarinių pasiirimo plėvių; galva jų dideli su plačiais nasrais, emaliruotais iš lauko, kauliniais iš vidurio, kur yra daug tvirtai įsodytų dantų. Kaukalis turėjo žibančias emaliruotas uždangas, iš lauko buvo kaulinis, iš vidurio gi kremzlinis. Uodeginė plevė išaugusi apačioj.

Dabartiniuose laikuose ganoidiškų žuvių yra ne daug, praėjusinose seniai amžiuose jų veislių ir atmainų buvo daug daugiaus; kaulinių gi lygiai dabartinėse jurėse, kaip ir jurėse trečiaeilinio perijodo buvo ne mažai. Nors paleozoiški tipai žuvių ne stovi ant žemiausio laipsnio, bet sulyginant juos su šiądien gyvuojančiais tipais, galima sakyti, kad ir žuvys žengia pirmyn pagal evoliucijos tiesas, taigi kad šios dienos tipai stovi ant augštesnio laipsnio už žuvis senų gadynių, išnykusias nuo žemės paviršiaus.

Kreidiniuose žemės sluogsniuose ne truksta teiposgi visokių išnykusių žuvių liekanų. Tuose sluogsniuose, ypač Libano kalnuose, Azijatiškoj Turkijoj, randa daug žuvių liekanų lygiai prigulinčių prie skersanasrių skyriaus, kaip ir kaulinių,

Bavarijoj, sluogsniuose litografiško akmens rado liekaną žuvies iš ersketų veislės, kurią mokslinčiai praminė *Lepidotus maximus*. Žuvis ta labai dideli.

Pteraspis. Osteolepis. Holoptychius. Pterichtys.
Glyptoloemus.
Coccosteus.
Cephalaspis.

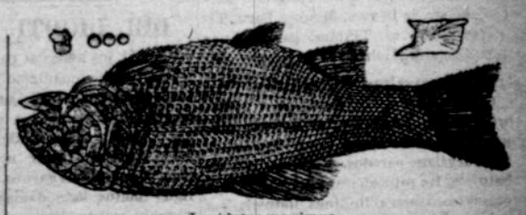

Lepidotus maximus.
Žvynai. Dantys.

Senų gadynių salamandros.

Pirmjaus kalbėjome apie atsiradusius pirmiausiai žemiausio skyriaus kaulinius sutvėrimus, taigi apie žuvis. Tolesniu laipsniu ant evoliucijos kelio gyvų sutvėrimų buvo persikeitimas žuvių į driežus, stovinčius jau ant augštesnio laipsnio. Dabar abudu tų gyvuolių skyriai žymiai skyriasi viens nuo kito, tarpą terp jų užima jau *amfibijos* arba *batrachijos* stovinčios terp žuvių ir driežų, parodančios kokiu kelių ėjo tasai persikeitimas

(Toliaus bus.)

Closely Bound

"Dirvos") Redakesjos Atsiszaukimas.

mentą. Albumas tasai kasztuos $1.50; tie gi, ką norėtų prisidėti prie jo iszleidimo ir užsimokės pinigus isz augszto kaipo prenumeratą, gaus jį už 1 dol.

Apart atspaudintų L. Albume rasztininkų, Dirvos redakcija turi tuos musų tautiszkų darbininkų paweikslus: Mickewicziaus, p. J. Szerno, M. Jankaus, Mikszo (Auszros iszleistojo) J. Raczkausko A. Wienožindžio, A. Bartkewicziaus, Strazdelio, kanauninkų Kozmiano ir Bartkewicziaus, Ad. Mackewicziaus, J. Lidukio ir P. Szilinskio. Tautiecziai, kurie turi nepaminėtus czia paweikslus, suteiks mums didelę geradėjystę paskolindami juos nors ant trumpo laiko. Užpraszome teiposgi wisų, idant prisiųstų mums kokius gali paweikslus tautiecznių nukentėjusių už lietuwystę; prie paweikslų tų turi buti trumpas apraszymas, paremtas ant neužginamų faktų.

Albumas iszeis (laidomis) pradžioje 1900 metų. Taigi mažai laiko yra surinkimui medegos, pertat sawo draugus meldžiame paskubinti iszsiuntimą rankių.

Draugysczių Reikalai.

Nuo Liet. Republ. Kliubo 6 wardos, Chicago.

Chicago, 21 Rugpjuczio Lietuwiszkas Republikoniszkas Kliubas 6tos wardos laikė sawo paprastą susirinkimą, ant kurio tapo padaryta kolekta ant Paryžiaus parodos fondo ir surinkta $1.45. Teiposgi kliubas perstatė i Paryžiaus parodos komitetą sekanczius kandidatus: Juozą Gurinską Chicagos lietuwiszkos parapijos prezidentą ant prezidento, kadangi jis gerai pataiko westi reikalus didelės parapijos, tai tikimėsi, jog pataikys atsakancziai westi ir parodos reikalus; kn. M. Krawczuną ant kasieriaus, kadangi jis puikiai weda parapijos kasą, kas jam ir kriminaliszko sudo tapo pripažinta, kliubas pasitiki, kad jis teip pat wes ir Paryžiaus parodos kasą; Julijoną Dichawiczių ant knygiaus, kadangi jis, budamas knygiumi Sim. Daukanto Dr-tės teip gerai užlaikė draugystės knygas, kad po dwieju metų knygyne nė wienos knygos neliko, pasitikime, kad jis teip pat užlaikys ir ant parodos surengtas knygas; Dr. Stupnicką ant gydytojaus komiteto sanarių, jeigu katram prireiktu taures ant pilwo padatyti; Rusikį "Kataliko" redaktorių kaipo Wilniaus konsulį, ant apdirbėjo užrubežinių reikalų, ir ant kasieriaus sekretoriaus, apgynimui jo atskaitų ir rokundų; Ezerskį ant reprezentanto į Paryžių, nes jis yra wienu isz geriausių sz. Jurgio parapijos komiteto reprezentantų.

Liet. Republ. Kliubas 6 wardos.

Chicago, Dr-tė Lietuwos Sunų ant sawo paskutinio susirinkimo, laikyto 20 Rugpjuczio, nutarė paaukauti ant Paryžiaus parodos liet. spaudos reikalų $5.00. Pinigus iszmokės kasierius kada toks bus aprinktas, ir perstatė į komitetą ant prezidento Dr. J. Szliupą.

DR-TĖ LIETUVOS SUNU.

Chicago, Dr-tė Teisybės Mylėtojų turės sawo balių uedėlioj, 17 d. Rugsėjo, 1899, Freiheit Turner salėje, 3417 So. Halsted st., terp 34-tos ir 35-tos ul. Balius prasidės 3½ wal. po pietų.

Su guodone, DR-TĖ TEISYBES M.

Ant Draugystes naudos.

Melrosse Park. Ill, Dr-te Sz. Juozupo iszleidžia ant liosų ant sawo naudos Nauja Phonographą (sznekamą maszinukę) subatoj, 28 spalių Bilingo salėje kertė Lake str. ir 19 ave., Melrose Park. Tikietas po 15 c. Tikietai gaunami pas Juoz. Czeposki, Melrose Park. (R.18, S.20).

Tautiszkas Pikninkas.

Gilberton, Pa. Czianykszcziai lietuwiai rengia tautiszką iszkilmingą piknįką ant naudos lietuwiszkos literaturos ant Paryžiaus parodos. Piknįkas bus subatoj, 26 Rugpjuczio, ant kurio yra užpraszytos wisos aplinkinės lietuwiszkos draugystės ir du lietuwiszki benai. Užtai wisus lietuwius ir lietuwaites szirdingai užkwieczia atsilankyti.

KOMITETAS

Apwaikszczziojimas ir Balius.

So. Boston, Mass., Dr-tė Sz. Kazimiero rengia apwaikszczziojimą atidengimo naujos sawo wėliawos ir balių ant Labor day, 4 Rugsėjo, 1899, salėje 45 Caledoni. Ant apwaikszczziojimo yra užpraszyta D. L. K. Witauto draugpstė. Apwaikszczziojimas prasidės 2 walandą po pietų sekancziu budu: Iszeisim isz po nr. 339 Broadway į Dorchester St. toliau į Dovers st., į Barkely st. į Columbus ave., į Boylston st. į Washington st. ir Elliott st. į 45 Caledonia salę, kur bus laikytos prakalbos ir balis. Įženga wyrams $1.00, moterims 50c. Gėrymai už dyką. Wisus lietuwius ir lietuwaites szirdingai užpraszo atsilankyti. KOMITETAS.

Balius ant tautiszku reikalu.

Lawrence, Mass., Dr-tė Sz. Lauryuo, rengia balių ant naudos Paryžiaus parodos fondo, Subatoj. 9 Rugsėjo, 1899, salėje Ford Broad. Tikietas wyrui su pana 25c. Wisus lietuwius ir lietuwaites szirdingai užkwieczia, KOMITETAS.

Balius! Balius!

Naugatuck ir Union City, Con. lietuwiszki muzikantai turės balių dienoje "Labor day" 4 Rugsėjo, ant Thom. Renner salės, prasieės 1 walandą po pietų. Įženga wyrams 25c., moterims ir mergnoms dykai. Wisus lietuwius ir lietuwaites užpraszo atsilankyti,

MUZIKANTAI.

Pirmas Lietuwiszkas Koncertas.

Chicago, subatoj, 2 d. Rugsėjo, salėje Pulaskio, 800 S. Ashland ave. terp 17tos ir 18tos ul. bus atgrajytas pirmas lietuwiszkas koncertas ant 10 Koncertinų ir daugelio kitokių įstrumentų ir bus keletas gražių perstatymų per lietuwį C. Žilewiczių. Po koncertui bus balius. Prasidės 8 walandą wakare. Salė atsidarys 7 walandą. Įženga nuo ypatos po 35c. waikams nuo 6 iki 12 metų po 15c. Wisus lietuwius ir lietuwaites užpraszo atsilankyti. C. ŽILEWICZIUS.

Pasilinksminimo Balius.

Chicago, Subatoj 26 Rugpjuczio, darau pasilinksminimo balių, ant kurio grajys gera muzika ir bus szaunus pasilinksminimas. Dėltogi wisus aplinkinius ir pažįstamus užpraszau atsilankyti. Su guodone

P. Kareckas,
1193 S. Oakley ave., Chicago.

Chicago, Subatoj 26 Rugpjuczio, darau pasilinksminimo balių, ant kurio grajys gera muzika ir bus smagus pasilinksminimas. Dėltogi wisus aplinkinius ir pažįstamus užpraszau atsilankyti.

Wm. Pilsuckis,
1161 S. Hoyne st., Chicago,

Grand Opening!

Atidarės naują saliuną, ant subatos wakaro, 26 Rugpjuczio, darau balių jo įkurtuwių, ant kurio grajys gera muzika ir bus smagus pasilinksminimas. Už tai wisus aplinkinius ir pažįstamus praszau atsilankyti. Su guodone,

Stella Narbut,
461 S, Canal st., Chicago.

Aukos ant Paryžiaus parodos.

L. Szumkowski,	Chicago	25c
K. Liaudanskis,	"	50c
H. Kelpsza,	"	25c
J. Januszauskas,	"	50c
A. Liaudanskis,	"	25c

Pajieszkojimai.

Pajieszkau sawo brolių Stepo ir Klimo Konstantinawiczių. Klimas gyweno Danville, N. H., o Stepas kur aplink Bostoną. Abudu Wilniaus gub., Trakų paw., sodžiaus Margionių. Jie patys ar kas kitas teiksis duot žinę ant adreso:

Matauszis Konstantinawiczia,
35 Arthur str., Brockton, Mass.
(25—8)

Pajieszkau sawo sesers Juzefos Rimkaicziukės po wyru Mikaczlauskienės, Kauno gub., Raselnių paw., Minkszpauczių kaimo. Jie patys ar kas kitas teiksis duoti žinią ant adreso:

A. Mickewicz,
23 Morton st., Boston, Mass.

Pajieszkau Jono Srawinsko, Suwalkų gub., Kidulių gmino, kaimo Burgaiczių. Teiksis atsiszaukti ant adreso:

Wincas Aleksaitis,
Box 105, Collinsville, Ill.

Pajieszkau sawo brolio Aleksandro Sungailos, Kauno gub., Raselnių paw., kaimo Gudų. Gyweno Chicagoje. Jis pats ar kas kitas tiksis duot žinią ant adreso: (1—9)

Jul. Sungaila,
Box 125, Vandergrift, Pa.

"Lietuvos" Agentai:

MT CARMEL, PA.
Petras Bieliauskas.

SHENANDOAH, PA.
Andrius Maczys, 445 W. Line St.

BROOKLYN, N. Y.
Jonas Naujokas, 256 Wythe ave.

WATERBURY, CONN.
M. J. Damijonaitis, 65 N. Leonard st.

SCRANTON, PA.
Juozas Petrykis, 1814 NayAug Ave.

Szitų miestų lietuwiai, norėdami apsisteliuoti "Lietuvą", gali kreiptiesi prie wirsz parodytų agentų, kurie norial iszpildys jų reikalus.

Wincas Kudarauckas, "Lietuvos" keliaujantis agentas, atlankys lietuwius Lawrence ir Worcester priimindamas prenumeratą ir parduodamas knygas. Tenykszcziai lietuwiai gali pas jį gauti wisokių knigu ir laikraszti "Lietuvą" užsiraszyti.

Ant pardawimo 25×144 lotas

szakiu į pietus ant 33czios ul. 125 pėdos į wakarus nuo Illinois Court, už $500. Atsiszaukite pas Cooper & Burhans, 115 Dearborn st. (1—9)

DĖL LIGOTŲ WYRŲ.

JEIGU jus kenczlat pasekmes jaunystės iszdykimo (onanizmo), tai turite jieszkot umai pagelbos, nes gamta jus neiszgydys. Symptomai jųs ligos yra: nemiga, poliucija nakties laike ar nusiszlapinant, lytiszkų dalių ir nerwų susilpnėjimas, skaudėjimas galwos, nugaros ir tt. Ilgus metus kentėdamas asz bandžiau daugybę waistų, kurie wienok man nepagelbėjo; galiaus asz pats iszradau waistą, kuris į trumpą laiką padarė manę kitokiu žmogum, ir jei atraszysi man gromatą įdėdams markę atsakymui, asz prisiųsiu tau užpeczėtytoj gromatoj pilną apraszymą, kaip iszsigydyti. Raszyk pas:

FRED WILSON,
Box 386, E. KENOSHA, WIS:
(25—8)

Lietuwiszkų Knigų

kuopigiausei iszpardawoju, surasza tujų užpraszant reik 5c. markutę į gromatą įdetį; pinigai pasabnas siunczlasi popierinei, registrawotoj gromatoj.

Adresas:

W. KALWAITIS,
Tilsit, (Ostpr.) **Germany.**

APGARSINIMAS.

Kas norite, kad iszsiųsti į krajų pinigai gerai ir greitai suwaikszcziotų, siųskite juos per "Lietuvos" redakciją, o greicziausiai suwaikszczios. Už greitumą ir teisingumą kasdien apturime szimtus padėkawonių nuo lietuwių isz wisų Amerikos krasztų, teiposgi ir už gerumą szifkorczių pas mus iszpirktų, nes mes laikome geriausias linijas, ant kurių į 8 dienas perwažiuoja per marias; o prekės mus pigesnės kaip kitų. Kas norite laimingai perwažiuoti per marias, pirkite szifkortes "Lietuvos" redakcijoj. Prisiųsdami pinigus ant szifkorczių ar ant iszsiuntimo į krajų, wisada uždėkite szitokį adresą:

A. OLSZEWSKIS,
Sub Station No, 60, Chicago, Ill.

LOTAI! LOTAI!

Ant 33czios ulyczios prieszai duris lietuwiszkos bažnyczios, lotai puikiausi ant wiso Bridgeporto po $675. Pigesnių lotų ir geresnės wietos negalite rasti ant wiso Bridgeporto. Atsiszaukite į "Lietuvos" redakciją.

Tėmykite Mezgėjos.

Pirkite mezginiam siulus ir gijas

— PAS —

STERN,

3431 S. Halsted St., Chicago.

Wokiszki siulai po.....16c Skein'as, 4 skein'ai už.....60 centų.
Fleishers siulai po.....21c Skein'as, 4 skein'ai už.....82 centu.
Saxsohiszki siulai po.....5c Skein'as.

Naujas iszradimas ant sudrutinimo plaukų.

Sulaiko slinkimą galwos plaukų, wietoj iszpuolusių atauga nauji, isznaikina pleiskanes, padailina plaukų parwą ir stabdo galwos skaudėjimą. Yra tai nauja ir geriausie gydykla ant sudrutinimo plaukų kaipo wyrams teip ir moterims, merginoms ir waikinams. Kurie užtemijote sawo plaukų slinkimą, pasiskubinkite, o gausite pagelbą ant sulaikymo; ant plikų galwų, jeigu tik nepersenas, atauga nauji plaukai. Teiposgi ant iszsigydymo wisokių užsisenėjusių ligų duoda rodą dykai. Raszydami įdėkite markę ant atsakymo ir adresuokite teip:

Prof. J.M. BRUNDZA,
660 Water St., New York, N. Y.

Official Publication.

Annual Statement of the ORIENT INSURANCE COMPANY of Hartford, in the State of Connecticut on the 31st day of December, 1898; made to the Insurance Superintendent of the State of Illinois, pursuant to Law:

CAPITAL.

Amount of capital stock paid-up in cash	$500,000.00

LEDGER ASSETS.

Book value of real estate owned by the company	$ 96,141.74
Mortgage loans on real estate	237,149.66
Loans on collateral security	1,750.00
Book value of bonds and stocks	1,809,680.35
Cash on hand and in bank	98,136.53
Agents' debit balances	
$111,936.96	
Special deposit in New Mexico	
$10,000.00	121.936.96
Total	$2,364,795.22
Deduct ledger liabilities	1,826.69
Total net ledger assets	$2,362,968.53

NON-LEDGER ASSETS.

Interest and rents due and accrued	$16,939.22
Market value of bonds and stocks over book value	58,439.18
Net amount of uncollected premiums	78,326.33
Gross assets	$2,516,673.26
Less special deposits to secure liabilities in Virginia, Georgia, Oregon and New Mexico	$118,240.00
Total Admitted Assets	$2,398,433.26

LIABILITIES.

Loses, in process of adjustm't or in suspense	$208,819.49
Losses resisted	17,289.45
Total amount of claims for losses	$226,108.94
Deduct re-insurance due or accrued	20,010 67
Net amount of unpaid losses	$206,098.27
Total unearned premiums	993,766.64
Reinsurance in Lloyds	500.00
Due for commissions and brokerage salaries, ren s, interest, bills etc	2,763.32
Total liabilities	$1,203,128.23
Less liabilities secured by special deposits in Virginia, Georgia, Oregon and New Mexico	49,865,15
Balance	$1,153,263,08

INCOME.

Premiums received during the year	$1,300,661,01
Interest, rents and dividends recived during the year	104,838,57
Profits from sale or maturity of ledger assets over book value	887,50
Total income	$1,406,387.08

EXPENDITURES.

Losses paid during the year	$779,682,30
Dividends paid during the year	50,000,00
Commissions and salaries paid during the year	377,705.31
Rents paid during the year	5,800,00
Taxes paid during the year (including fees, etc., of insurance departments)	37,101,90
Loss on sales, or maturity of ledger assets,	20,443,80
Amount of all other expeditures,	76,762,10
Total expenditures,	$1,347,495,41

MISCELLANEOUS.

Total risks taken during the year in Illinois	$ 7,816,625.00
Total premiums received during the year in Ill's, $	80,368,00
Total losses incurred during the year in Illinois. $	63,504,05
Total amount of outstanding risks	$161,958,466,00

CHAS B. WHITING, PRES.
JAMES U. TAINTOR, SEC'Y.

Subscribed and sworn to before me this 19th day of January 1899.

CHAS. A. DODD,
(SEAL.) Notary Public.

Official Publication.

Annual Statement of the NORTHWESTERN NATIONAL INSURANCE COMPANY of Milwaukee, in the State of Wisconsin on the 31st day of December, 1898; made to the Insurance Superintendent of the State of Illinois, pursuant to Law:

CAPITAL.

Amount of capital stock paid-up in cash	$600.000.00

LEDGER ASSESTS.

Mortgage loans on real estate	$ 974,856,67
Book value of bonds	1.326.388.54
Cash on hand and in bank	134.757.74
Agents' debit balances	79.824.59
Total	$2.515.827.54
Deduct agents' credit balances and all other liabilities	6.382.81
Tota net ledger assests	$2.509.444.73

NON-LEDGER ASSESTS.

Interest accrued	$12.398.92
Market value of bonds over book value	54.611.46
Net amount of uncollected premiums	60.711.09
Total Admitted Assests	$2.637.166.20

LIABILITIES.

Losses adjusted and unpaid	$ 9.168.82
Losses, in process of adjustment or in suspense	82.148.43
Losses resisted	8.650.00
Total amount of claims for losses	$99.967.25
Deduct re-insurance due or accrued	14.104.03
Net amount of unpaid losses	85.863.22
Total unearned premiums	1.194.531.83
Total liabilities	$1.280.395.05

INCOME.

Premiums received during the year	$1.053.479.22
Interest ant dividends received during the year	$115.042.22
Total income	$1.168.521.44

EXPENDITURES.

Losses paid during the year	$432.405.55
Dividends paid during the year	72.000.00
Commissions ant salaries paid during the year	363.592.23
Rents paid during the year	11.783.00
Taxes paid during the year (including fees and etc, of insurance departments)	34.698.56
Loss on sales, or maturity of ledger assests	254.29
Amount of all other expenditures	52.381.74
Total expenditures	$967.115.37

MISCELLANEOUS.

Total risks taken during the year in Illinois	$16.513.226.00
Total premiums received during the year in Illinois	167.892.88
Total losses incurred during the year in Illinois	61.408.39
Total amount of outstanding risks	$920.922.900.00

ALFRED JAMES Pres.
WELFORD M. PATTON Sec'y.

Subscribed and sworn to before me this 19 day of January 1899.

FRANCIS BLOODGOOD
Commissioner for Illinois in Millwaukee, Wisconsin.

(SEAL)

NOTARIJUSZAS. CLAIM ADJUSTER.

F.P.Bradchulis

Užsiima wisokiomis prowomis ir iszdirba wisokius dokumentus. Rodas duoda wisokiuose atsitikimuose.

Atsiszaukite pas sawo wiengenti:

954 33rd St., CHICAGO.
Telefon: Yards 709.

HILLE'S FOTOGRAFAS,
3452 S. Halsted St.

Nuima puikias Fotografijas; už tuzinį tiktai

$2.00

Ant westuwių ir kitokių reikalų nuima Fotografijas kuopuikiausiai.

"Vienybe Lietuvniku"

iszeina kas seréda jau 13-tas metas, Plymouth, Pa., ir pranesza svarbiauses ir teisingiauses žines isz Lietuvos ir visos pasaulės, talpina puikias apysakas bei kitus naudingus apsiszvietimui rasztus. **"Vienybė"** ant metų kasztuoja **$2,00** o ant pusės **$1.** Pinigai turi but apmokami isz kalno. Laiszkus ir pinigus reikia siųsti ant tokio adreso:

J. J. PAUKSZTIS,
Plymouth, Pa.

Naudokitės wisi ligoniai reikalaujanti sweikatos!

Kur norite trumpam laikia sweikatos, nuo wisokių ligų, didelių ar mžų, meldžiame atsiszaukti į musų kompanija Garsingų Karaliaucziaus D-rų rodų ir liekarstwų, kur randasi daugybė D-rų isz Europos ir Amerikos ant darymo rodų. Siuncziame gydyklas pagal geriausius Receptus į wisus krasztus, kas tik pareikalauja. Nerekia turėt gėdos pasiklausti rodos apie slepema ligas. Mes užganėdiname wisus kas tik prie mus atsiszaukia. Raszykite laiszkus ir adresuokit teip:

EUROPEAN DRUGS MED., CO.,
P. O. Box 2361, NEW YORK, N. Y. U., S. A.

J. WEINSTEIN,

pigiausei parsamdo karietas ant weselių, krikszt inų ir pagrabų.

250 W. 14th Street,
Telefonas Canal 450.

NAUDOKITES.

PUIKIAUSIOS ant swieto popieros del gromatų raszymo su puikiausioms kwietkoms, apskaitimais ir pawinczia wonems parsiduoda po neiszpasakytai nužeminta preke. Kas prisiųs 25c. pacztinems markems gaus tuzina tų puikiausių ant wisos pasaulės popierų su konwertais; kas prisiųs $1.00 gaus 5 tuzinus. Kasztus prisiuntimo mes apmokame.

Perkupczlams, agentams ir pedlioriams duodame didelį pelną. Ant pareikalawimo iszsiunczlame į wisas dalis Amerikos.

Užsisteliuodami popieras ir prisiųsdami ant jų pinigus wisada uždekite szitokį adresą:

S. W. KUDARAUCKAS, & CO.,
Box 234, LAWRENCE, MASS.

Wienatinis Waterburio
Lietuwiszkas Saliunas.

Užlaiko gerą alų, seniauses ir czystas arielkas ir kwepenczius cigarus. Geriause užeiga dėl szwiežiai atwažewusių į Waterbury. Yra tai wienatinis czyscziausias ir teisingiauses lietuwiszkas saliunas mieste Waterbury.

J. F. DANISEWICZIUS,
768 Bank St.,
Waterbury, Conn.

P. K. BRUCHAS,

užlaiko didelę

Krautuwe

Laikrodžių, Laikrodėlių, Žiedų, Spilkų ir tt.

Szliubinius Žiedus

padaro ant orderio už pigiausę prekę.

954 33rd St., Chicago, Ill

Attorney Beckermanas,

ADWOKATAS.

Geriausei iszprowoja wisokias prowas wisokiuose suduose, kaipo ciwiliszkuose teip ir kriminaliszkuose. Persenėjusias ir užwilktas prowas atjieszko ir daweda prie greitesnio termino.

397 W. 14th St.,
CHICAGO. ILLINOIS.

NERVITA Sugradina nužudyta wyru stipruma ir drasuma.

Gydo impotencija, stabdo naktinis poliucija ir wisas ligas ingautas per iszdykuma ar neatsargumo. Szita gydykla sudrutina nerwas ir daugina kraują; priduoda weidui raudonuma ir sugradina žmogui jaunystia. Siuncziame pecziu už 50c bareli, už $2.50 6 baxelius ir gwarantuojame iszgydyti, arba pinigus sugrąžinti.

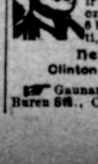

Nervita Medical Co.,
Clinton & Jakson Sts., Chicago.

Gaunama yra ir Aptiekoje Clark ir Van-Buren Sts., Chicago.

W. SŁOMINSKA,

679 Milwaukee Avenue, CHICAGO, ILL.

Mano Dirbtuwe tapo Apdowanota

DWIEMS MEDALIAIS

ant Kosciuszkos Parodos už rupestingą, teisinga ir artistiszką iszdirbimą.

KARUNŲ, SZARPŲ, KUKARDŲ, ROZETŲ, BERLŲ, MARSZALKINIŲ LAZDŲ ir tt.

Turiu už garbę apreikszti guodotiniems Kunigams ir guodotin. Draugystėms, kad asz dirbu wisus augszcziaus paminėtus daigtus **Pigiausei, Teisingiausei ir Geriausei,** nes per 30 metų užsiimdama iszdirbimais įgijau geriausę praktiką ir dėl to galiu wiską padirbt pigiau ir geriau negu kiti fabrikai.

Su guodone
W. SŁOMINSKA, 679 MILWAUKEE AV., CHICAGO, ILL.

C. W. DYNIEWICZ & CO.,

805 MILWAUKEE AVENUE,
Pomiędzy West Division i Cleaver ulicami.
CHICAGO, ILLS.

KANTOR PIENIĘŻNY, REALNY I ASEKURACYJNY.

Wyselka pieniędzy do Europy, Sprzedaż Realności, Karty Podróżne, Okrętowe i Kolejowe do i z Europy, Wyrabianie Papierów Legalnych, Ściąganie Sched, Asekuracya Domów, Grunta Kolejowe na Farmy, Wypożyczanie pieniędzy na Budowanie lub zakupno Realności, Zmiana pieniędzy Zagranicznych, Notaryusze Publiczni.

Lietuwiszka Aptieka,

257 Hanover St., Boston, Mass

Pilna wisokiu aptiekoriszku taworų czionykszcziu ir užrubežiniu.

Aptiekoje wisada galima rast DAKTARA, kurs duoda ligoniams rodas dykai.

Aptiekoje galima susikalbėt: lenkiszkai, ruskai, lietuwiszkai ir daugelyj kitokiu kalbų.

257 TEMYK GELTONA PARWA MUS APTIEKOS 257

LIETUWIU DAKTARAS

MARJA DOWIATT,

Kauno gub. Szauliu pawiete

838 W. 18th Street.
Nuo 8tos iki 12tos ryto.

Telefonas: Canal 78.
Telefonuot galima isz kiekwienos aptiekos.

Geriausia proga pirkt gera laikrodely

..pas..

Paul's Co-Operative Watch Co.

3148 State St., CHICAGO, Ill.

Mes parduodame lietuwiams daugiaus laikrodėlių kaip wisos kitos kompanijos sudėjus sykiu. Jei nori gauti pigiai gerą laikrodėlį, lenciugėlį, kompasą, szliubinius žiedus, bicyklį, siuwamą masziną ir tt. ateik arba raszyk pas mus, o wiską gausi.

Atsiųsk ant sutaisymo sawo laikrodėlį, o mes pataisysime gerai ir pigiau kaip kiti.

PAUL'S CO-OPERATIVE WATCH CO.

Įsteigta 1877 m,

3148 State St., CHICAGO, ILL.

Dėl geresnės informacijos raszyk pas mus:

Ar Tawo peczius reikalai pataisymo?

Jeiga teip, tai pirk wisus reikalingus prie peczlaus daiktus pas

Outlet Furniture & Stove Co.,
3249 S. Morgan St.

o jie sutaisys tawo peczių dykai. Teipgi turime didelę daugybę wisokių peczių už pigiausią prekę, pigiau kaip fabrike.

Wisi wyrai pas

Baltrukony!

Rasite szalta alų, seniauses arielkas, wyna net isz Europos, o cigarus net isz Turkijos.

Atsilankykite po nr.

11 N. River Side St.,
Waterbury, Conn.

Geo. M. Glaser, M. D.

Medicinos Daktaras.

Gydo wisokes ligas, turi geriause praktiką ligose moterių, waikų ir chroniszkose ligose.

867 32nd St., Chicago.

OFISO WALANDOS:
Iki 9 ryto, nuo 12—2 po pietu ir po 6 wak]
TELEFONAS YARDS 885.

Teipogi priima ligonius ofise po nr.
2876 Archer Av., kerte Bonfield
nuo 10—11 ryto.
TELEFONAS CANAL 329.

J. LESZCZYNSKIO

Lenkiszkai - Lietuwiszka

APTIEKA

3315 S. Morgan St., Chicago, Ill.

Turi geriauses gydyklas nuo wisokių ligų; užlaiko wisokes Europines žoleles, Bobro mėsa, ruskas gywas dfeles ir tt. Ataiszaukusiems per laiszkus ir apraszantiems sawo ligas, duoda rodas ir prisiunczia gydyklas per pacztą arba per expresą.

Aptiekoje wisada randasi keli daktarai, teipogi per telefona gali pasaukti daktara kas tik koki nori.

Tel. Yards 709.